

PEDAGÓGIAI PROGRAM

(a módosítással érintett fejezetek, **kiemelve
az új részeket egységes szövegbe
szerkesztetten)**

Budajenői Általános Iskola
2093 Budajenő, Fő u. 3.

Nevelőtestületi elfogadás dátuma: 2014. 03. 31.

Fenntartói jóváhagyás: Nkt. 26. § (1) bekezdés szerint

Érvényesség: nevelőtestületi döntés szerint

Tervezett felülvizsgálat dátuma: jogszabályi előírás, nevelőtestületi döntés szerint

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
1.1. Az iskola rövid története	5
1.2. Az iskola életének, tevékenységének rövid bemutatása	5
1.3. Jövőkép	6
2. Az intézmény nevelési koncepciójának preferált fejlesztési célkitűzései és feladatai – pedagógiai hitvallásunk	8
2.1. Énkép, önismeret	8
2.2. Hon- és népismeret	8
2.3. Nemzetiségi hon- és népismeret	9
2.4. Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra	9
2.5. Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés	9
2.6. Gazdasági nevelés	10
2.7. Környezettudatosságra nevelés	10
2.8. A tanulás tanítása (tanulásmódszertan)	11
2.9. Testi és lelki egészség	12
3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	13
3.1. Pedagógiai alapelveink	13
3.1.1. Nevelés és oktatás	13
3.1.2. Részvétel a közéletben	13
3.2. Az iskola pedagógiai tevékenységének értékrendszere	13
3.2.1. Az emberi magatartás általános értékei	14
3.2.2. Az intézményünk által kitűzött értékcélok	14
3.3. Az iskolában folyó nevelés-oktatás céljai, feladatai, a pedagógiai eszközök és eljárások formái	15
3.3.1. Az iskolában folyó nevelés-oktatás és szinterei	16
3.3.2. A napközi otthonos nevelés célja, feladatai	17
3.3.3. Iskolán kívüli tanórai foglalkozások kötelező tananyaga elsajátításának keretei	17
3.3.4. Erdei iskolák, több napos osztálykirándulások	17
3.4. Pedagógiai folyamataink	18
3.4.1. A tanítás-tanulás területei	18
3.4.2. Fejlesztési területek – nevelési célok	19
3.4.2.1. Az erkölcsi nevelés	19
3.4.2.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	19
3.4.2.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés	20
3.4.2.4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	20
3.4.2.5. A családi életre nevelés	20
3.4.2.6. A testi és lelki egészségre nevelés	21
3.4.2.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	21
3.4.2.8. Fenntarthatóság, környezettudatosság	21
3.4.2.9. Pályaorientáció	22
3.4.2.10. Gazdasági és pénzügyi nevelés	22
3.4.2.11. Médiatudatosságra nevelés	22
3.4.2.12. A tanulás tanítása	22
3.4.3. Kulcskompetenciák	23
3.4.3.1. Anyanyelvi kommunikáció	23
3.4.3.2. Idegen nyelvi kommunikáció	23
3.4.3.3. Matematikai kompetencia	24
3.4.3.4. Természettudományos és technikai kompetencia	24
3.4.3.5. Digitális kompetencia	25
3.4.3.6. Hatékony, önálló tanulás	25
3.4.3.7. Szociális és állampolgári kompetencia	26

3. 4. 3. 8. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	26
3. 4. 3. 9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség	27
3. 4. 3. 10. További releváns kompetenciaterületek	27
4. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei együttműködése és kapcsolattartásának formái.....	29
4. 1. A hatékony nevelés és oktatás érdekében kifejtett együttműködés és annak formái	29
4. 1. 1. Tanulóink	29
4. 1. 2. A tanulók intézményi döntési folyamatokban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	29
4. 1. 3. A pedagógus	31
4. 1. 4. A szülő	32
4. 2. Az iskola partneri hálózata.....	37
5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	38
6. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	41
6. 1. A közösségfejlesztés színterei az iskolában	41
6. 1. 1. A napközi otthon és a tanulószoba.....	41
6. 1. 2. Szakkörök	42
6. 1. 3. Diákönkormányzat	42
6. 1. 4. Sportkörök	42
6. 1. 5. Iskolán kívüli foglalkozások	42
6. 1. 6. A szabadidő hasznos eltöltése.....	42
6. 1. 7. Az intézményi hagyományok ápolása.....	43
6. 1. 8. Az intézmény hagyományos kulturális és nemzeti ünnepi rendezvényei	43
6. 1. 9. Iskolaszintű versenyek és szórakoztató rendezvények	44
6. 2. Az iskola szereplőinek együttműködése	44
7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje.....	46
7. 1. A tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarokkal összefüggő pedagógiai tevékenység....	46
7. 1. 1. Szervezeti formái	46
7. 1. 2. A fejlesztés célja	47
7. 1. 3. A fejlesztés elmélete és módszertana.....	47
7. 1. 4. Ütemterv az egyéni és kiscsoportos fejlesztéshez.....	47
7. 1. 5. Módszerek.....	48
7. 1. 6. A fejlesztés fő területei	48
7. 1. 7. Pszichomotoros fejlesztés részterületei.....	49
7. 1. 8. Beilleszkedési és magatartási zavarok	52
7. 2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése	54
7. 2. 1. A felzárkóztatás célja.....	55
7. 2. 2. Alkalmazott pedagógiai módszereink, elveink a fejlesztő tevékenységben	56
7. 2. 3. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő továbbiprogram-elemek	57
7. 3. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása	58
7. 3. 1. Ütemterv az egyéni és kiscsoportos fejlesztéshez.....	58
7. 3. 2. Az SNI-integráció személyi feltételei	59
7. 3. 3. Az SNI-tanulók integrált nevelésében-oktatásában részt vevő fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus feladat-specifikációja	59
7. 4. Tehetséggondozás	60
8. A teljes körű egészségfejlesztés iskolai programja	63
8. 1. Az egészségnevelés és - fejlesztés területei	64
8. 1. 1. A teljes körű egészségfejlesztés megvalósulása a tanórai foglalkozásokon	64
8.1. 2. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink	65
8. 2. A célok, feladatok megvalósítását szolgáló szervezeti keretek és tevékenységi formák	66
8. 2. 1. Mérés terület	66
8. 2. 2. Tevékenységi formák a többi tanórán.....	66

8. 2. 3. Tevékenységi formák az egyéb foglalkozásokon	68
8. 2. 4. Az egészségnevelés várható eredményei	69
8.2.5. Komplex intézményi mozgásprogram	69
9. A pedagógusok helyi intézményi feladatai a nevelés-oktatás folyamatában	71
10. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai	74
10. 1. A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos intézményi eljárásrend	74
10. 2. Vizsgaforma, vizsgarészek	74
10. 3. A tanulmányok alatti vizsgák különös – eljárási - szabályai	74
11. A tanulók felvételére és átvételére vonatkozó helyi szabályok.....	76
11. 1. Felvétel.....	76
11 .2. Átvétel.....	76

1. Bevezetés

Az iskola neve:

119002

032444 Budajenői Általános Iskola

Az iskola címe: 2093 Budajenő, Fő u. 3.

Az intézmény telefonszáma: 06-26-371-063

Az intézmény faxszáma: 06-26-371-063

E-mail: igazgato@budajeno.sulinet.hu

Honlap: www.budajenoiskola.hu

Az iskola fenntartójának neve, címe: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
1051 Budapest, Nádor utca 32.

Tankerületi illetőség: KLIK Budakeszi

Az iskola specifikuma: német nemzetiségi nyelvoktató program

Az iskola alaptevékenységei: Alapító okiratban foglaltak szerint (*1. sz. függelék*)

Jogszába lyi háttér: *2. sz. függelék*

1.1. Az iskola rövid története

Intézményünk a Zsámbéki-medencében, a gyönyörű fekvésű Budajenőn található. A község történelmi múltjának képviselője az iskola, amelyet a Mária Terézia - kori iskolaalapítási hullámot megelőzően alapítottak. Az iskoláról írásos dokumentumban, 1723-ban tesznek említést.

Az iskola épülete Magyarország egyetlen skót bencés kolostora volt, amelyet az 1800-as évek elején építettek. A volt bencés rendház ad otthont a Budajenői Általános Iskolának, melynek szellemiségére hatással van környezetének történelmi, szellemi és tárgyi múltja.

Az intézmény legkorábbi fenntartója a Telki Apátság volt, az oktatás a Római Katolikus Népiskolában folyt. 1939-től a gödöllői Szent István Fiúotthon részeként működött.

Az államosítást követően, az épületben a népiskola átalakult általános iskolává. Az 1948/49-es tanév már a jelenlegi iskolaépületben kezdődött.

1.2. Az iskola életének, tevékenységének rövid bemutatása

Iskolafejlesztés, inklúziós index

Az iskola az elmúlt öt év alatt sokat fejlődött. Együttgondolkodó, szakmailag magasan kvalifikált, munkájában nagyon igényes tanári és munkatársi közösség az iskola lelke. Munkánk sikerét bizonyítják tanulóink eredményei a kompetenciamérésekben, a versenyeredményekben valamint a szülők elismerő megnyilatkozásai az elégedettséget vizsgáló kérdőívekben.

A sok jó eredmény mellett, tantestületünk törekszik az egységes értékszemplélet kialakítására a tanulók agressziójának megfékezésére a délutáni foglalkozások színvonalának emelésére. A

DÖK irányításával működtetjük az Értékeink Olimpiája programot, amely hónapokra lebontva, a nevelőközösség és diákság által megjelölt prioritásokat ellenőrzi és minősíti. A nevelés akkor eredményes, ha az iskola, a szülők, és a tanulók is együttműködnek és következetesen tudnak a megállapodásokban maradni. 250 fős iskola nagyon színes a közösség összetételét tekintve.

A problémáink felismerése megnevezése a tantestületben megtörtént. Kerestük a lehetőséget, módját hogy eredményesen tudjunk változtatni. Így jutottunk el a Nyitott Iskolákért Alapítványhoz. A velük folytatott megbeszélések, tájékozódás folytán elhatároztuk az Inklúziós Index bevezetését.

A tanulók eltérő kulturális, és szociális háttere, valamint a tudás-, tapasztalat- vagy képességbeli különbségek miatt fontos, hogy az iskolánk ezt a sokféleséget felismerve, ebből építkezve olyan szellemiségű intézményt alakítson ki, ahol a különbözőség érték, és egyben gazdag erőforrás, mely segíti a tanítás és a tanulás folyamatát.

Ma ezeket az értékeket gyakran megtaláljuk az alternatívnak mondott iskolákban, mi azonban hiszünk abban, hogy az inkluzív szemlélet nem egyes iskolák kiváltsága, hanem a mi iskolában is megteremthető.

Eredményességünket tanulói és szülői kérdőívek kiértékelésével mértük. nagyon pozitív visszajelzéseket kaptunk.

Működtetjük iskolánkban a teljesítményértékelési rendszert. Ennek keretében kölcsönös, rendszeres óralátogatásokon igyekszünk megismerni egymás munkáját. Pedagógiai munkánk során alkalmazzuk az élménypedagógiai oktatás elemeit, tanóráinkat változatos tanítási technikákra építjük.

Két évre kidolgozott iskolafejlesztés keretében tűzzük ki céljainkat

1.3. Jövőkép

A legszebb, legfelelőbb hitvallás: az ember szolgálata. S ha az ember még fiatal, főként „kiszolgáltatott gyermek”, e hivatás még nagyobb terhet ró választójára. A pedagógus, az iskola hatása ugyanis emberi sorsokat dönt el, befolyásol. Az intézmény kollektívája olyan optimista jövőképet vázol maga elé, amilyennek egy távolabbi időhorizonton látni szeretné az iskola működését, valamint annak feltételrendszerét. Meggyőződésünk, hogy a jövőkép értékes és hatékony motiváló tényező lehet a későbbi feladatok végrehajtásában.

Olyan intézményt képzelünk el, amelyben:

a tanulók korszerű, európai színvonalú iskolába járhatnak, ahol ellátásuk, oktatásuk a lehető legmagasabb szintű;

a diákok a magyarság és európaiság értékeit közvetítő korszerű tudást és mintát kapnak;

az emberi, nemzeti és nemzetiségi értékeket megismertetik, elfogadják velük;

a szorgalomnak, a tudásnak és a tisztességes munkának becsülete van;

a kulcskompetenciák fejlesztésével az élethosszig tartó tanulást alapozzák meg;

testileg, szellemileg, erkölcsileg egészséges fiatalok hagyják el az iskolát, akik képesek az életben biztonsággal eligazodni;

a tanulóknak életformájukká válik a rendszeres mozgás, a mindennapos testedzés, az egészséges életmód.

Olyan tanulókat szeretnénk nevelni, oktatni, aki:

nyitott, de ha zárkózott, akkor igyekszünk nyitottá tenni;
eleven, de ha csöndes, akkor igyekszünk bátorítani;
magabiztos, de ha bizonytalan önmagában, akkor segítünk önbizalmat ébreszteni benne;
kedves, de ha rosszkedvű, akkor kedvességgel közeledünk hozzá;
barátkozó természetű, de ha magányos, igyekszünk magányát oldani;
szorgalmas, de ha nem az, igyekszünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt;
ha nem az okosság a fő erénye, akkor keresünk benne más értékeket;
tisztelettudó;
szófogadó és illedelmes, tiszteli a tapasztaltabbakat;
kitartó, de nem önfejű;
ambiciózus, de nem törtető;
együttműködő, de nem konformista.

2. Az intézmény nevelési koncepciójának preferált fejlesztési célkitűzései és feladatai – pedagógiai hitvallásunk

„Két dolgot kell adni a gyerekeknek: gyökereket és szárnyakat” (Goethe)

Célunk: olyan széleskörű általános műveltség biztosítása, amely jó alapot ad a középfokú oktatási intézményekben történő helytálláshoz. Kiemelten kezeljük a tehetséggondozást, a fejlesztést és a felzárkóztatást. Tanulóink számára biztosítani kívánjuk mindazon ismeretek átadását, azoknak a készségeknek képességeknek kialakítását és fejlesztését, melyek életkori adottságaiknak megfelelnek, és szükségesek ahhoz, hogy fejlődésük töretlen legyen, megalapozva a felnőtt életben való boldogulásukat.

2.1. Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség belső diszpozíciói saját befogadó-alkotó tevékenysége során alakulnak ki, csakúgy, mint a személyiségre jellemző egyéb tulajdonságok. Az egyén maga határozza meg tevékenysége irányát, és aktivitásának mértéke, színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól. A Nemzeti alaptantervben (továbbiakban: Nat) megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. Ahhoz, hogy képesek legyenek énképükbe, önreflexióikba integrálni az elsajátított tudást, készségeket, tanulást segítő beállítódásokat, motívumokat, a tanítás-tanulás egész folyamatában gondoskodni kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában. Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll; a felelősség önmagukért; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

2.2. Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, *nemzeti kultúránk* nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, a nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése. A Nat a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre ösztönzi.

2.3. Nemzetiségi hon- és népismeret

Fontos, hogy diákjaink megismerjék a környező németiség

- földrajzi elhelyezkedését(Pest megye)
- lakóhelyük földrajzi adottságait
- betelepülésének okait
- helyi szokásait, ünnepeit
- gondjait
- tárgyi kultúráját
- jellegzetes mesterségeit

A népismereti tananyag a német kisebbség és anyanemzete, illetve a németiség kultúrájáról, történelméről, hagyományairól és jelenéről szóló ismereteket tartalmazza. A népismeret tanítása integráltan a német nyelv és irodalom tantárgyakban már az első évfolyamtól kezdődik és folytatódik a 8. évfolyamig. E tárgyakat a nemzetiségi tanító, illetve a német nyelvtanár tanítja, a tanítás nyelve német és magyar.

A részletes követelmények a német tantervben találhatóak

2.4. Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak felelősen gondolkodó, öntudatos európai polgárokká. Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is (multikulturalitás).

A tanulók ismerjék meg az *egyetemes emberi civilizáció* legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

2.5. Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalomban, a lakóhelyi, szakmai, kulturális és politikai közösség életében. Olyan részvétel, amelyet a megfelelő tudás, a társadalmi együttélés szabályainak kölcsönös betartása, az erőszakmentesség jellemez, és az emberi jogok, a demokrácia értékeinek tisztelete vezérel. Alapvető feladat olyan formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók aktív állampolgárrá válását.

Az aktív állampolgári létezés ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges. A megfelelő ismeretek az ember és társadalom műveltségi területre koncentrálnak, a képességek, értékorientációk, beállítódások fejlődéséhez az iskolai tanulás teljes folyamata és az iskolai élet teremthet lehetőségeket. Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (pl. a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége, az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége, a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége), értékorientációk, beállítódások (pl. felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedés) elsajátítását döntően a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások minősége, illetve az iskolai élet demokratikus gyakorlata biztosíthatja.

2.6. Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált. A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javakkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető el sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenytérben, elemi érdeke, hogy állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé. A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség. Értsék a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.

Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekeik kapcsolatát. Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Ezért is kell az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítani a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére, és a személyiségnevelés fontos részének kell tekinteni az okos gazdálkodás képességének a kialakítását, továbbá azt, hogy el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.

2.7. Környezettudatosságra nevelés

A környezettudatos magatartásra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezet megóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A fenntartható fejlődés feltételezi az egész életen át tartó tanulást (long life learning), amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság

területén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért. Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartásnak a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvnek kell lennie egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét.

Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése váljék meghatározóvá.

A környezettudatos nevelés szervesen beépül az egészséges életmódra vonatkozó támogató intézményi munkarendbe.

2.8. A tanulás tanítása (tanulásmódszertan)

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, valamint tanítsa a diákjait tanulni.

Törekedjenek arra, hogy a tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében, vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában.

Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket.

A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátítása, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása, a könyvtári és más információforrások használata elsősorban a következőket foglalja magában: az alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése), az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása, az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.

A tanulás fontos színtere, eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulási formák, amelyekhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A könyvtár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. Az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk a könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használata révén. Ismerniük kell a könyvtári keresés módját, a keresés eszközeit, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információ értékét. El kell sajátítaniuk az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technikáját, az interneten való keresés stratégiáját.

A tanulás megszervezhető az iskolán kívül is. Tanulási színtér pl. a múzeum, a kiállító terem, a művészeti előadás színtere, de akár a "szabadtér" is. A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az informatikai eszközök és az elektronikus oktatási segédanyagok (e-tábla) használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és életszerű tartalommal ruházza fel azokat. Törekednie kell a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

2.9. Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében, minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Feladata, hogy személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a tanulók, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a tanulókat arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást (inkluzivitás). Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok –, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Készítsenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira. Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtson támogatást a tanulóknak – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

3.1. Pedagógiai alapelveink

3.1.1 Nevelés és oktatás

Iskolánkban a legfontosabb feladat a tanulók *korszerű ismereteinek és képességeinek, készségeinek kialakítása, bővítése*, valamint *személyiségük teljes körű fejlesztése*.

Ennek érdekében:

a tervszerű nevelő és oktató munka során fejlesztjük az alapkészségeket, és a tanulók számára korszerű, a mindennapi életben használható, továbbépíthető alpműveltséget nyújtunk; iskolánk az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, az idegen nyelvre, az informatikára vonatkozó olyan ismereteket közöl, melyek segítik a diákok világképének formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben; nevelő-oktató tevékenységünk célja a gyermek személyiségének széleskörű fejlesztése; törekszünk a humánusra, az egyén és a közösség iránti tiszteletre, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására és azok betartására; fontosnak tartjuk a tanulók megismertetését nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, személyiségeivel, szűkebb lakóhelyünk, Budajenő hagyományaival; célunk, hogy a tanulók körében legyen becsülete a szorgalmas munkával megszerzett tudásnak, ehhez legyen mód elsajátítani az egyéni tanulás különféle módszereit.

3. 1. 2. Részvétel a közéletben

Az iskola a szülői kapcsolatok által folyamatosan *részt kíván venni a lakóhely életében, célunk, hogy partnerközpontú intézményként működjünk*.

Ennek érdekében:

rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal; igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy az iskola életéből, tevékenységéből, eredményeiből minél többet megismertessünk a szülőkkel, Budajenő érdeklődő polgáraival; helyszínt és humán erőforrást biztosítunk különböző helyi rendezvényeknek; ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat az óvodával, a Német Nemzetiségi Önkormányzattal; helyi civil szervezetekkel, a nevelők fontos feladatuknak tartják, hogy az iskola – eddigi hagyományaihoz híven – képviseltesse magát a különféle helyi rendezvényeken,

3.2. Az iskola pedagógiai tevékenységének értékrendszere

Nevelésünk meghatározó elemei azok az értékek, amelyeket a szülők, a tanulók, a fenntartó, és a társadalom oldaláról elvárásként határozódnak meg. Ezen értékek közvetítői az iskola széles partneri környezetének szereplői: a pedagógusok, a szülők, a s nem utolsó sorban a formálódó gyermeki személyiség identifikációját meghatározó kortárs csoport, akik személyes

példájukkal, tapasztalataikkal, mindennapi életvitelükkel megfelelő határfokban képesek befolyásolni a velük kapcsolatban lévő tanulók magatartását, viselkedését.

Intézményi pedagógiai munkánkat a humanista erkölcsi értékek, a nemzeti tudat, a demokratikus célok, a tanulók személyiségének fejlesztése, a korszerű technikai - technológiai szemlélet alapján határozzuk meg.

Nevelő-oktató munkánk egészét ***áthatja az értékalapú szemléletközpontúság elve***, mely a keresztény világnézet és emberi magatartás alapvető értékein alapul: szeretet, bizalom, empátia, igazságosság, méltányosság, rend, szabadság, tudás, szolidaritás, egymás elfogadása, egyéniesítés (differenciálás).

3. 2. 1. Az emberi magatartás általános értékei

Az iskola:

- értékrendjében emberközpontú, humanista;
- tanulóinak elsősorban az EMBER tiszteletén, megértésén és szükség szerinti segítségén, s a máság elfogadásán alapuló humanista értékekkel kell rendelkezniük, figyelembe véve azt, hogy a tanulót nem érheti semmilyen okból hátrányos megkülönböztetés;
- értékként preferálja az aktivitást, kezdeményezőkézséget, döntési képességet, valamint az innovativitást, mert ezek olyan tulajdonságok, amelyek birtokában a tanulók irányítani képesek majd későbbi életüket;
- tanulói a sokoldalú személyiségfejlesztés eredményeképp maguk is aktív részesei legyenek egy derűs, harmonikus iskolai közösségnek.

3. 2. 2. Az intézményünk által kitűzött értékcélok

Fontos, hogy intézményünk minőségbiztosítási rendszere segítségével folyamatosan fejlessze nevelő-oktató munkáját, melynek középpontjában természetesen a tanuló egész személyisége és lényé áll.

Célunk olyan széleskörű általános műveltség biztosítása, amely jó alapot ad a középfokú iskolában történő helytálláshoz. Tanulóink számára biztosítani kívánjuk mindazon ismeretek átadását, azoknak az alapkészségeknek és képességeknek kialakítását és fejlesztését, melyek életkori adottságaiknak megfelelnek, és szükségesek ahhoz, hogy fejlődésük töretlen legyen, megalapozva a felnőtt életben való boldogulásukat.

Olyan intézményért dolgozunk nap mint nap, amit alapvetően a tanulók érdeke határoz meg, törekszünk a partnerközpontú gondolkodás és tevékenységrendszer megvalósítására az európai érték szemlélet és értékrend alapján.

Szeretnénk elérni, hogy iskolánkban jól érezzék magukat a partnereink is, kiváltképpen a tanulók szülei.

Legyen iskolánk és környezete esztétikus, vonzó, ahol a munka végzése megfelel a XXI. században jogosan elvárhatónak.

Törekszünk arra, hogy intézményünk hírnevét folyamatosan növeljük, nevünket minél szélesebb körben tegyük ismertté.

A nevelés-oktatás során arra kell törekedni, hogy a tanulóknak kialakítsuk a fogékonyságot az alábbi értékekkel kapcsolatban:

**nemzeti, nemzetiségi, lelki, érzelmi, tradicionális és konzervatív értékrendünk
az emberiség közös értékei
a demokrácia és a jogállam értékei
európai, humán, illetve transzcendentális értékek**

A nevelés keretében kívánatosnak tartjuk a tanulók személyes szociálisan értékes, tehát közösségfejlesztő és ún. önfejlesztő magatartásának alakítását, és az ennek megfelelő tevékenységi formák gyakoroltatását. Törekszünk a nemkívánatos tanulói megnyilvánulások leépítésére.

Társadalmi elvárás, hogy felkészítsük tanulóinkat a magasrendű és a közjót szolgáló aktivitásra. A személyiség fejlesztésben meghatározó szerepet töltenek be a jó szokások, példaképek, eszményképek és meggyőződések. Ehhez partnernek kérjük a szülői házat, a családot.

3.3. Az iskolában folyó nevelés-oktatás céljai, feladatai, a pedagógiai eszközök és eljárások formái

- Az iskola – mindenkorai pénzügyi lehetőségeitől függően – biztosítja a tanulók számára a **tanuláshoz szükséges egészséges, szép, otthonos környezetet, a taneszközjegyzéknek megfelelő mennyiségű és minőségű tárgyi eszközöket.**

- **Az iskolai oktatás tartalmát** a korszerű, elsősorban a tanulók képességeit fejlesztő tananyag mellett az általános emberi, nemzeti és európai értékek elfogadtatása, átadása alkotja.

- Az iskola nevelői **a tanulók egyéni képességeihez igazodó oktatást (differenciálás) kívánják elősegíteni** különféle – e célt szolgáló – módszerek és szervezeti formák alkalmazásával. A tanulók egyéni képességeit figyelembe vevő oktatás elsősorban a tanulási nehézségek enyhítésében, a felzárkóztatásban és a tehetséggondozásban valósul meg.

- Az iskolában a **nevelést-oktatást** – a tanulók személyiségének széleskörű fejlesztése céljából – sokszínű, **változatos tevékenységrendszer egészíti ki** a tanulók egyéni érdeklődéséhez és életkori sajátosságaihoz igazodva.

- **Az iskolában folyó nevelés és oktatás fő feladata**, hogy a gyermeki fogékonyságra, kíváncsiságra, érdeklődésre, nyitottságra építve elsősorban a következő készségeket, képességeket, tulajdonságokat alakítsa ki és fejlessze a tanulóknál:

az önálló ismeretszerzéshez, tanuláshoz és a problémamegoldó gondolkodáshoz szükséges alapvető készségeket (gondolkodási képességeket, beszéd, írás, olvasás, matematikai képességeket);

az egyéni tanulás hatékony módszereit;

a kulturált magatartás és viselkedés, az emberek közötti kapcsolatok, az együttműködés helyes normáit és módszereit;

a kommunikáció elfogadott formáit, különös tekintettel a tiszta, szép magyar beszéd használatára;

az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismereteket és szokásokat;

aktivitást az egészséges környezet kialakítására és megőrzésére;

a nemzeti értékek, hagyományok valamint az anyanyelv ismeretét, megbecsülését és tiszteletét;

a család szeretetét;

a gyermekek erkölcsi érzékét (etikum) és pozitív akarati tulajdonságait.

Célunk és feladatunk, hogy iskolánk végzős diákjai a kimenő szakaszok végére a kerettanterv által az összes műveltségi területen előírt követelményeket a saját képességeik szerint optimálisan és a későbbiekben is kimutathatóan tartós eredménnyel teljesítsék. Minden tanuló rendelkezzen olyan bővíthető ismeretekkel, készségekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik arra, hogy a következő iskolafokon megállja a helyét. Tanulóink ismerjék a kulturált viselkedéshez, a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, s alakuljon ki bennük elképzelés saját közelebbi és távolabbi jövőjükét illetően.

E célrendszernek alárendelten

a tanórák eredményességének alapfeltételei:

átgondolt tervezés

a tanulók kellő motiválása, aktivizálása

a tanulók tevékenykedtetése

folyamatos ellenőrzés és értékelés

folyamatos fejlesztési feladatok:

korszerű oktatási tartalom

megújult nevelési és oktatási módszerek

a fenti célok érdekében a pedagógus továbbképzésben való részvétel

jól mérhető ellenőrzési és értékelési eljárások

a minőségi pedagógiai munka anyagi elismerése

a megfelelő minőségi feltételek biztosítása

Törekszünk arra, hogy az integráltan oktatott tanulóink a követelményeket teljesíteni tudják. Természetesen a jelentős hátránnyal induló diákjaink számára biztosítjuk az egy tanévnél hosszabb ideig történő évfolyami követelmények teljesítését, ha ezt a pedagógiai szakszolgálat indokolt szakvéleménye illetve szakértői véleménye javasolja. Ezt a megoldást választjuk abban az esetben is, ha ezt indokoltnak tartjuk, mert ennek teljesítésétől pozitív eredményt várunk. Továbbra is törekszünk arra, hogy tanulóink beiskolázása maximálisan sikeresen legyen.

3. 3. 1. Az iskolában folyó nevelés-oktatás és szinterei

Tanórai foglalkozások

Egyéb foglalkozások

Szakkörök, műhelyfoglalkozások, tanfolyamok

Tanulmányi és sportversenyek

Fejlesztő foglalkozások

Napközi, tanulószoba

Könyvtár

Szabadidős tevékenységek

Műveltségi foglalkozások

Sportfoglalkozások

Osztályprogramok

Közéleti tevékenységek

Diákönkormányzat

Társadalmi életben való részvétel (nem köznevelési intézményekkel közösen szervezett rendezvények, megemlékezések)

3. 3. 2. A napközi otthonos nevelés célja, feladatai

A nevelésnek alapozó jellegűnek, a családdal együttműködésre épülőnek kell lennie. A napközis munkát úgy kell megtervezni, hogy az egységes testi-lelki és szellemi fejlődés feltételrendszere biztosított legyen.

A napközi otthoni programoknak szorosan kapcsolódnia kell a délelőtti nevelési-oktatási folyamatokhoz.

A szabadidős tevékenységet és a tanulási időt úgy kell megtervezni, hogy az megerősítse, illetve kiegészítse a délelőtti iskolai munkát.

3. 3. 3. Iskolán kívüli tanórai foglalkozások kötelező tananyaga elsajátításának keretei

A vonatkozó hatályos jogi szabályozás alapján a tantervi követelmények teljesíthetőek a hagyományos tanórai tanulásszervezési módoktól eltérő formában (kooperatív módszerek, egyéni differenciálás, projektoktatás, erdei iskola stb.) is. Ezzel a lehetőséggel igyekszünk élni, figyelembe véve azt is, hogy mindazok a jogszabályok érvényesek ezekre a módszerekre is, melyek a tanítás mindennapjait szabályozzák.

Az iskolán kívüli tanórák során a tanulókat kiemeljük a szokásos iskolai környezetből. A – tanítás-tanulás folyamata a hagyományostól eltérően szerveződik, s a közös (és kötelező) feladatok és élmények hatására felbomlanak a megszokott tanulásszervezési formák keretei. Minden ilyen program az osztályközösség szocializációjának is fontos, meghatározó színtere.

A kötött, iskolán kívüli programok feltételei:

a tanulói (és szülői) igények ismerete;

programot levezető humán erőforrás biztosítása;

az anyagi lehetőségek figyelembevétele.

A hagyományos tanítási napoktól eltérő nevelési és oktatási folyamatok három szakaszra oszthatók:

1. előkészítő szakasz: készségek és képességek kialakítása; közös tervezés; kutatómunka, felkészülés.
2. program biztonságos megvalósítása.
3. közös ismétlés (felidézés), ellenőrzés, értékelés, önértékelés.

Célok megvalósulásának ellenőrzése, javaslatgyűjtés korrigálásra.

A tanítás során rendszeresen megvalósított iskolán kívüli tanórák beépítésre kerülnek a szaktárgyi tanmenetekbe. A múzeum- és színházlátogatások, kirándulások a magyar nyelv és irodalom, történelem, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, biológia és egészségtan, földrajz, természetismeret, kémia és fizika órákra vonatkozó tananyagot teszik színesebbé.

3. 3. 4. Erdei iskolák, több napos osztálykirándulások

Az erdei iskola sajátos, a környezet adottságaira építő nevelés- és tanulásszervezési egység, mely a szorgalmi időszakban megvalósuló, egybefüggően többnapos, az iskola szokásos

működési helyétől különböző helyszínen végzett tanulásszervezési mód, melynek során a tanulás a tanulók aktív, cselekvő, kölcsönösségen alapuló együttműködésére és kommunikációjára épül.

Kiemelt feladata a környezettel harmonikus, egységes életvezetési képességek fejlesztése, és a közösségi tevékenységhez kötött szocializáció.

Osztályaink minden tanév májusában-júniusában egy hetet erdei iskolában, vagy három napot osztálykiránduláson töltenek.

Nagy hangsúlyt kap a környezeti- és egészséges életmódra nevelés, a természeti és kulturális emlékeink megfigyelése, **a természettudományos gondolkodás empirikus tapasztalatokon alapuló fejlesztése, a velünk élő környezet** minél alaposabb megismerése. A programok összeállításában fontos szerepet kap a tanulók életkora, már meglevő ismeretei mellett annak figyelembe vétele is, hogy pedagógusaink hogyan és mit szeretnének a megfigyeltekből beilleszteni a további iskolai munkába.

Erdei iskolai, kirándulási projektjeink az alábbi területeket ölelik fel:

Korosztály	Témakör	Érintett tantárgyak
Alsó tagozat	Erdők, mezők, vízpartok állat- és növényvilága, Tájékozódás a természetben A vidéki élet szépségei	Környezetismeret Magyar nyelv és irodalom Ének-zene Rajz és vizuális kultúra Életvitel és gyakorlat Testnevelés és sport
Felső tagozat	Ismerkedés Magyarország tájegységeivel Magyarország műemlékei A hagyományok és népművészet szerepe életünkben	Természetismeret Magyar nyelv és irodalom Ének-zene Vizuális kultúra Technika, életvitel és gyakorlat Testnevelés és sport Földrajz Biológia-egészségtan Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

3.4. Pedagógiai folyamataink

3. 4. 1. A tanítás-tanulás területei

A nevelőtestület az iskolavezetés és a munkaközösség-vezetők irányításával közösen határozza meg az iskolánkban folyó tanulás tartalmi, formai és szervezeti egységeit.

Pedagógiai programunkban rögzítjük a jelenleg optimálisnak tartott tanulási tendenciákat, amit ha szükségesnek tartunk, a lehetséges keretek között módosítunk.

Iskolánk pedagógiai munkájában a legfontosabb a tanítás-tanulás tevékenysége, melynek középpontjában a motiváló tényezők állnak.

Intézményünk alapvető célja, hogy a tanítás-tanulás folyamata: teremtsen szilárd alapokat, tegye nyitottá, fogékonnyá az értékek befogadására a tanulókat, és kreatívvá a szerzett képességek alkalmazásában; minden irányú tevékenységét a szemléletesség, a cselekedtetés, az önálló munkáltatás, a differenciáltság és a kulcskompetenciák fejlesztése hassa át.

3. 4. 2. Fejlesztési területek – nevelési célok

A fejlesztési területek és a nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

3. 4. 2. 1. Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Hangsúlyt kell helyezni a közelmúlt viharos történelmi eseményeinek etikai alapú megítélésére, a XX. századi totális diktatúrák lélektelen, emberellenes voltának sokoldalú bemutatására, különös tekintettel a társadalomtudományi és művészeti tantárgyak oktatása terén. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

3. 4. 2. 2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát, ugyanakkor legyenek képesek azon alkotók helyes etikai alapú megítélésére is, akik elfogadhatatlan politikai és morális szerepvállalásuk révén – akár passzívan, akár tevőleges cselekvések során – az embertelen eszmék és gyakorlat szolgálatába álltak, idegen elnyomó hatalmak érdekeit szolgálták ki. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez

tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról. A nemzeti öntudat egészséges voltától idegen mindenféle nacionalizmus – így a nemzetiségek, a vallási-nyelvi etnikumok történelem- és jelenformáló szerepének és államalkotó létük elismerésének az iskolai nevelés-oktatás egészében evidenciának kell lennie.

3. 4. 2. 3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A felelős, hazájáért cselekedni akaró és tudó állampolgárrá nevelésnek szerves része a demokratikus jogállam és a nemzeti függetlenség (szuverenitás) ellen fellépő törekvések felismerése, és annak megértetése, hogy a diktatúrák elleni küzdelem minden korban elsődleges állampolgári kötelezettség, hiszen a jogtiprásból sohasem születhet jog. Ennek alapján kell a XX. századi totális diktatúrák jellemzőit is feldolgozni, feltárva e rendszerek emberiség ellen elkövetett soha el nem évülő bűntetteit is. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképeség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások. Az iskola minden évfolyamán fontos feladat – az életkori sajátosságok és egyéb specifikációk mentén – Magyarország Alaptörvényének, különösen a Nemzeti Hitvallásban és az Alapvetésben foglaltak megismertetése.

3. 4. 2. 4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

3. 4. 2. 5. A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését az iskolai életbe. Kitüntetett feladata az intézménynek így a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre

segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolában foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

3. 4. 2. 6. A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. Láttatni kell a diákokkal, hogy a fizikai erőnlét, a fittség – a test egészsége és jóléte – elválaszthatatlan a lelki egyensúlytól, a lélek egészségétől. A rendszeres testnevelés és sporttevékenység révén könnyebb elviselni a stresszt, a fizikai, lelki és szellemi terheléseket. A testi és a lelki egészség harmonikusan együttműködő fejlesztése és megőrzése a tanulók élethosszig tartó, egészségtudatos, fizikailag aktív életvezetésre történő szocializálásának célját szolgálja, melyhez szorosan kapcsolódik a tehetséggondozás és a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztés is. Az egészségfejlesztés és egészségmegőrzés ösztönző erővel kell, hogy bírjon az egészségközpontú tevékenységrendszerek tudatos kialakítására és fenntartására. A tanulókat ösztönözni kell arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz- és feszültségoldás különféle ismereteinek elsajátítására, módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Feladat, hogy a családdal együttműködve felkészítsük a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. Motiválni és segíteni kell a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. Nélkülözhetetlen szerepet tölt be a mozgástanulás a tanulók saját testképének megismerésében és a testtudat kialakításában. Mindennek sikere nagyban függ a komplex intézményi mozgásprogram elméleti és gyakorlati minőségétől.

3. 4. 2. 7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

3. 4. 2. 8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A természettudományi oktatás és nevelés terén a tanulók empirikus tapasztalataira épülő és életkori sajátosságaikhoz, igényeikhez adekvát módon kapcsolódó ismeretátadás a természettudományos és műszaki életpályákra való szocializáció sikerességének záloga. Stratégiai cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Olyan magatartás határozza meg a tanulók viszonyát az ember életterületét szolgáló környezethez, annak fenntartható megővéséhez és fejlesztéséhez, melynek tudásbázisa nem kizárólagosan a rendszerszerűség, az alapelvek és kulcsfogalmak merev struktúrájára épül, hanem elsősorban a különféle összefüggésekre alapozott és begyakorolt természettudományos és műszaki műveltség mindennapi életben és a munka világában való hatékony alkalmazhatóságához. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és

társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. A természettudományos oktatás-nevelés, a műszaki életpályára való szocializáció és a környezeti nevelés terén a jelenben folyó kutatások folyamatai alapvető jellegű ismeretének és a nem hagyományos oktatásszervezési módszerek terén az egyre nagyobb szerepet kell biztosítani.

3. 4. 2. 9. Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

3. 4. 2. 10. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását. A fenntarthatóság gazdasági-üzleti világban értelmezhető vonatkozásai olyan fejlődési folyamatot feltételeznek, mely az önfenntartó mechanizmusok, a megújuló erőforrások révén nem csak a természettudományi műveltségterülethez, hanem a testi-lelki egészség céljaihoz is kapcsolódnak az iskolai nevelés-oktatás területén.

3. 4. 2. 11. Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészíti a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt megismerésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

3. 4. 2. 12. A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok

sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

3. 4. 3. Kulcskompetenciák

3. 4. 3. 1. Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot az élet minden területén: családon belül, iskolában, társadalmi érintkezések, szabadidős tevékenységek stb. során.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

megfelelő szókincs

verbális és nonverbális kommunikációs képesség

funkcionális nyelvtan

életkori sajátosságnak megfelelő nyelvi ismeretek

hallott és olvasott szöveg értése és szöveg alkotása

különböző típusú szövegekben való tájékozódás

információk feldolgozása

segédeszközök megfelelő használata (könyvtárhasználat, digitális technika, média, stb.)

érvelés képessége

empatikus képesség

esztétikai érzék

kíváncsiság

tantárgyra jellemző szaknyelv használata

3. 4. 3. 2. Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül - oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően.

Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasott szöveg értése és íráskészség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

megfelelő szókincs

funkcionális nyelvtan

nyelvi stílusok ismerete

szóbeli interakciók főbb típusainak ismerete

az idegen nyelv nyelvtani szerkezetének és rendszerének ismerete

kulturális sokszínűség megismerése, ismerete, etnikai másság elfogadása

3. 4. 3. 3. Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. E kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést az alkalmazására.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

megfelelő segédeszközök használata

az igazság tisztelete

a dolgok logikus okának (kauzalitás) és érvényességének megkeresése

mindennapokban használható tudás

problémamegoldó készség

lényeglátás

kíváncsiság

egyénilag, társsal és csoportban való munkálkodás

kreativitásanalízis - szintézis

matematikai fogalmak ismerete

alapvető törvényszerűségek nyomon követése: az egyes elméleti modellek igazolása a mindennapi életből merített empirikus tapasztalatok útján

összefüggések felismerése

tudjon érvelni, követni és értékelni tudja az érvelése folyamatát

meg tudja indokolni matematikai úton az eredményeket

bizonyítások megértése

matematikai eszköztudás szerepe a természettudományi és műszaki életpályára való

szocializálás terén

matematikai kommunikációs készség

3. 4. 3. 4. Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget. A természettudományos nevelés és oktatás terén a témaanyagok gyakorlatközpontú, a tanulók életkori sajátosságaihoz adekvát módon illeszkedő megközelítése hozzájárul a motiváció hatásosabb felkeltéséhez, valamint a természettudományi és műszaki életpályára történő szocializációhoz.

Mind a tehetséggondozás, mind a felzárkóztatás és a fejlesztés terepében kiemelt fontosságú a komplex eszközök használata, a módszertan és az oktatásszervezési formák változatossága, így a természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben történő fejlesztése.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

összefüggések felismerése és kifejezése

lényeglátás
fogalomalkotás
esztétikai érzék
kreativitás
rendszer szemléletű gondolkodás az alkalmazhatóság praktikumának vonatkozásában
logikai képességek
rajzoló készség
tervezés és kivitelezés
kulturális sokszínűség megismerése, ismerete, a nemzetiségek és a nyelvi-vallási etnikumok szerepének értékelése, a másság elfogadása
kíváncsiság
környezettudatosság
környezet- és természetvédelem
egészséges életvitel
nemzeti tudat megalapozása
európai azonosságtudat
egyetemes kultúra
az egyén legyen képes mozgósítani természettudományos és műszaki műveltségét, a munkájában és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során
bepillantás a jelen főbb kutatási tevékenységeibe
gyakorlatias módon tudja a tudását felhasználni új technológiák, berendezések megismerésében és működtetésében, a tudományos eredmények alkalmazása során, problémamegoldásaiban, egyéni és közösségi célok elérésében
legyen kritikus az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokkal szemben

3. 4. 3. 5. Digitális kompetencia

Ez a kulcskompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát, az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

eszközök megismerése, használata
szövegszerkesztési ismeretek
információkeresés és kezelés
kritikai gondolkodás az innováció területén
kreativitás
munka világában való eligazodás
élethosszig tartó tanulás

3. 4. 3. 6. Hatékony, önálló tanulás

Minden műveltségi területen a hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást. Ez egyrészt új ismeretek megszerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti.

A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

motiváció
saját tanulási stratégia megismerése és alkalmazása
önismeret
önértékelés, illetve mások objektív értékelése
figyelem
segédeszközök használata

3. 4. 3. 7. Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani.

Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

egészséges életvitel
mentális egészség
magatartási szabályok alkalmazása
kommunikációs képesség
empátia
problémamegoldó képesség
európai tudat
a nemzeti öntudat helyes értelmezése, mely a más népekkel, elsősorban a vallási-nyelvi etnikumokkal, nemzetiségekkel is toleráns és tárgyilagos megítélésen alapuló magatartást magába foglalja
stressz és frusztráció kezelése
változások iránti fogékonyság
együttműködés
magabiztosság
érdeklődés
személyes előítéletek leküzdése
az egyén cselekvési lehetőségei a diktatúra, az elnyomás kényszerpályáján: az etikailag vállalhatatlan, megalkuvó magatartás soha el nem évülő bűn nemzetünk és emberségünk ellen kompromisszumra való törekvés

3. 4. 3. 8. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben – így a munkahelyén is – abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és

a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

az egyén személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek kihívások felismerése, értelmezése
a gazdaság működésének átfogóbb megértése
a pénz világában való tájékozódás
a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeinek ismerete
tervezés, szervezés, irányítás
vezetés
delegálás
az elemzés
a kommunikálás
a tapasztalatok értékelése
kockázatfelmérés és vállalás
egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés

3. 4. 3. 9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését, mely minden műveltségterületen jelentkezik.

Olyan képességek tartoznak ide, mint művészi önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása.

A művészi-alkotói szabadság korlátjaként jelenik meg mások jogai, a nemzet és az emberiség elleni, azzal megalkuvó vagy tevőlegesen közösséget vállaló magatartás elítélése és etikai alapú megítélése, különösképpen a XX. századi totális diktatúrákkal kapcsolatban.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterületen különösen az irodalom, a dráma, a bábjáték, a művészetek műveltségterületen a zene, a vizuális művészetek, a tárgyak, épületek, terek kultúrája, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó s a mozgókép fontosságának elismerése.

3. 4. 3. 10. További releváns kompetenciaterületek

A fent felsorolt kulcskompetenciákon felül a következő **nevelési területek fejlesztése** áll pedagógiai munkánk középpontjában:

Egészséges életmódra nevelés, testi, lelki egészség, mely a tanórai és az egyéb foglalkozások során az egészségnevelési és környezeti nevelési programmal (benne a komplex intézményi mozgásprogrammal) koherensen jelenik meg a gyakorlatban a fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre, a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztésre és a tehetséggondozásra épül, továbbá szervesen magába foglalja az egészségmegőrzést is Környezettudatos magatartásra nevelés, mely a fenntarthatóság szempontjaira koncentrált Társkapcsolatokkal kapcsolatos ismeretek elsajátíttatása
Tanulásirányítás – önálló tanulásra való nevelés
Szabadidő szervezése a környezeti nevelés követelmények figyelembe vételével

Aktív állampolgárságra nevelés (konfliktuskezelés, együttműködés képessége), melynek szerves része az egészséges nemzeti öntudatra szocializálás

Értékkorientációk, beállítódások kialakítása (felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedésformák) elsősorban az etikai alapú megközelítésmód paradigmája

Nemzeti összetartozás ápolására irányuló hazafias elköteleződésre nevelés, mely nem irányulhat még látens módon sem a szegregáció, a kirekesztés, a nemzetiségek és más nyelvi-vallási etnikumok (pl. zsidóság) diszkriminációjára.

4. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei együttműködése és kapcsolattartásának formái

4. 1. A hatékony nevelés és oktatás érdekében kifejtett együttműködés és annak formái

4. 1. 1. Tanulóink

- kapjanak az iskolától értékálló tudást az anyanyelv, az idegen nyelv, a művészet, a sport és az informatika területén;
- ismerjék meg és érvényesítsék jogaikat: vegyenek részt az iskola színes, sokoldalú életében (működő diákönkormányzat);
- értékeljék saját és mások tudását, a tanulásnak legyen tekintélye;
- fejlődjön önismeretük;
- saját képességeiknek megfelelő maximális tudást (jártasság, készség) szerezzenek,
- olyan humán értékeket sajátítsanak el, mint becsület, tisztesség, egymás tisztelete, hazaszeretet, magyarságtudat;
- kapjanak személyiségfejlődésüknek és képességeiknek megfelelő egyéni bánásmódot.

4. 1. 2. A tanulók intézményi döntési folyamatokban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Célkitűzések	Feladatok-kapcsolattartási formák	Kritériumok
Alakuljanak ki a személyiség olyan értékes tulajdonságai, mint a szervezőkészség, aktivitás, önállóság, kitartás, érdeklődés, kollektivitás	<i>Az osztályközösség az iskola és a diákönkormányzat legkisebb működő egysége, amelynek alapértékei:</i> <ul style="list-style-type: none">- tanulói joggyakorlás;- célok demokratikus meghatározása;- közösségen belüli vita, kritika;- választott tisztségviselők tevékenysége. Az osztályközösség választja meg az osztály tisztségviselőit, s delegál képviselőket az iskola diákönkormányzatába. Az osztályközösség élén, mint pedagógus vezető, az	A tanulók tudjanak: <ul style="list-style-type: none">- együttműködni társaikkal;- mások szempontjait is figyelembe véve cselekedni;- felmerülő akadályok esetén dönteni az életkoruknak megfelelő szinten;- tetteikért felelősséget vállalni.

	<p>osztályfőnök áll. Feladata sokrétű. <i>Az ezzel kapcsolatos legfőbb elvárások:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - szabad véleménynyilvánítás lehetőségének és a demokratikus döntés létrejöttének biztosítása; - irányítsa úgy a tanulókat, hogy minél többen jussanak érdemi munkával járó megbízáshoz (diákönkormányzati képviselő, tanterem-, tanulmányi-, kulturális-, sportfelelős, ügyeltesek stb.). 	
<p>A tanulók megismerhessék és gyakorolhassák a demokrácia elemeit: jogaikat és kötelességeiket.</p>	<p>Diákönkormányzat (DÖK) működtetése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az iskolai diákmozgalmat a DÖK-segítő pedagógusok támogatják és fogják össze. - A DÖK-nek legyen a tanulók által elfogadott szervezeti és működési szabályzata. - Tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed. - Véleményt nyilváníthat: <ul style="list-style-type: none"> *a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdések tárgyalásakor; *a tanulói pályázatok, versenyek szervezésekor; *az egyéb foglalkozások formáinak meghatározásakor; *a könyvtár és az iskolai sportkör működési rendjének megállapításakor; * más, jogszabályban meghatározott kérdésekben. - A tanulóifjúságot az iskola vezetősége és a 	<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tudják érdekeiket felmérni, megfogalmazni, képviselni; - tudjanak érvelni, vitázni mások nézeteinek tiszteletben tartásával; - legyenek képesek kompromisszumra jutni; - az elfogadott döntéseket hajtsák végre, tartásuk be; - tudjanak és merjenek véleményt mondani.

	<p>nevelőtestület előtt az iskolai diákönkormányzat képviseli.</p> <p>A DÖK képviseli a tanulókat az iskola vezetősége, a nevelőtestület, az SZISZ értekezleteinek vonatkozó napirendi pontjánál.</p> <p>- A diákönkormányzat a tanulókat faliújságon, keresztül, valamint az iskolagyűlésen tájékoztatja</p>	
<p>Gyakorolják a demokratikus munkakultúrát, a hatalommal való élelét, a közösség szolgálatát, az alkalmazkodást az eltérő nézetekhez.</p>	<p>Az iskolagyűlés a legmagasabb iskolai fórum, amelyet évente legalább egy alkalommal össze kell hívni. Az iskolagyűlésen a DÖK és az iskolavezetés beszámolhat az előző iskolagyűlés óta eltelt időszak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - munkájáról, és minősítheti azt; - a tanulói jogok helyzetéről, érvényesüléséről; - tanulmányi versenyekről; - ügyeletési munkáról. <p>Az iskolagyűlésen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bárki felszólalhat, közérdekű észrevételt, javaslatot tehet, kérdezhet; - döntést csak a megtárgyalt ügyekben születhet. 	<p>Az alá- és fölérendeltségi viszony ösztönözte a tanulókat a vezetésre és az alkalmazkodásra egyaránt.</p>
<p>A tanuló egyéni (akár magán- jellegű) problémáival keresse meg tanárát.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az osztályfőnök, vagy bármelyik pedagógus keressen megoldást a felmerülő problémára. - Szükség esetén álljon rendelkezésre a pszichológus is. 	<p>A tanuló teljes biztonsággal és bizalommal fordulhasson segítségért a pedagógushoz.</p>

4. 1. 3. A pedagógus

- rendelkezzen színvonalas, korszerű szaktudással, pedagógiai ismeretrendszerrel, befogadási és önművelődési készséggel;
- készüljön fel a tanítási órára szaktárgyilag, didaktikailag, és módszertanilag;
- ismerje és alkalmazza a differenciált képességfejlesztés formáit, módszereit;

- legyen képes kollégáival, a szülőkkel, de főleg a gyermekekkel a mindennapos kapcsolattartásra, vegye észre gondolataikat, hallgassa meg véleményüket, javaslataikat;
- értékálló magatartással hitelesen érvényesítse az iskola által közvetített nevelési elveket;
- rendelkezzen kommunikációs-, döntési-, szervezési- és elemzőképességgel;
- nevelőtestületünk tagjaként egységesen képviselje a munka tiszteletét, megbecsülését, valamint a műveltségnek és igazságosságnak, mint feltétlen értékeknek a fontosságát.

4. 1. 4. A szülő

- ismerje saját és gyermeke jogait, kötelességeit;
- mindenkor bizalommal fordulhasson véleményével, javaslatával vagy problémáival a pedagógusokhoz;
- kapjon támogatást az iskolától problémáinak megoldásához;
- együttműködhessen a pedagógusokkal gyermeke nevelésében.

Célkitűzések	Feladatok – kapcsolattartási formák	Kritériumok
Az iskolában a nevelő és oktató munka segítése, a nevelőtestület, a szülők és a tanulók, az intézményfenntartó, továbbá az intézmény működésében érdekelt más szervezetek együttműködésének előmozdítása.	<i>A partnerközpontú hálózat kiépítése.</i>	Közös gondolkodás, a felelősség vállalása.
Tanulóink többsége különböző társadalmi és természeti környezetből érkezik. Ezért különösen fontos a szülői közösségek kialakítása és fejlesztése. A hátrányos helyzetű, csonka családok érdekeit nehéz feladat összefogni.	<i>A környéken lakók</i> segíteni tudnak minket: - iskolánk környezetének ápolásában, tisztántartásában; - programjaink megvalósításában. <i>Az iskola</i> segítséget adhat: - rendezvények megtartásához; - hasznos hulladék gyűjtéséhez; - akciók, kulturális és sport programok szervezéséhez.	Ki kell alakítani az iskola és a környéken lakók barátságos, kölcsönös segítségnyújtáson alapuló kapcsolatát.
A szülők szervezett együttműködése törvény adta jogaik és kötelességeik érvényre juttatására.	<i>Szülői munkaközösség (SZISZ)</i> Feladatai: - az iskolai és családi nevelés összehangolása vélemények és javaslatok közvetítése az iskola felé; - az intézményt segítő	Az iskola életének ne csak szemlélői, hanem aktív résztvevői legyenek a szülők

	<p>kezdeményezések, munkák szervezése; - mozgósítás az iskolai rendezvényekre; - szülők közötti kapcsolattartás; - vezetőit az igazgató összehívhatja, ahol tájékoztatást ad az intézmény munkájáról, feladatairól, aktuális problémákról.</p>	
<p>Ismerjék meg a szülők az iskola helyzetét, céljait, feladatait, terveit, és az elért eredményeket</p>	<p><i>Igazgatói tájékoztatás a szülői összejövetelek alkalmával</i> - tanévnyitó ünnepély; - tájékoztató értekezletek (évente két alkalom); - tanévzáró ünnepély- a tanulmányi év értékelése; - jutalmak, oklevelek kiosztása</p>	<p>A szülők legyenek jól tájékozottak az iskola életéről. Konstruktív véleményükkel segítsék az iskolai munkát.</p>
<p>A szülők nevelő munkájának intenzívebbé tétele. A szülők elméleti és gyakorlati pedagógiai ismereteinek fejlesztése. Az iskola és a család pedagógiai törekvéseinek összehangolása.</p>	<p><i>Szülői értekezlet (3 alkalom/év)</i> - Az azonos osztályba járó tanulók szülei számára az osztályfőnök tartja. - A szülők tájékoztatást kapnak a tanév rendjéről, az aktuális feladatokról. - Az osztályfőnök beszámolót tart az osztály tanulmányi eredményeiről, magatartásáról, szorgalmáról, a munka körülményeiről, a nevelést segítő és gátló tényezőkről. - 5. évfolyamon szeptemberben összevont formában a tantárgyi követelményeket, 8. évfolyamon decemberben a beiskolázás rendjét ismertetjük. - Az osztály sajátos pedagógiai-pszichológiai problémáit alapul véve az</p>	<p>Legyenek tájékozottak a szülők gyermekük osztályával kapcsolatban. Kapjanak használható segítséget a gyerekek problémáinak megoldásához</p>

	<p>osztályfőnök tartson előadást a nevelés minden fontos és időszerű kérdéséről. A szülőkkel beszélje meg a hallottakat, s közösen tüsszenek ki feladatokat nevelőmunkájuk irányára vonatkozóan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rendkívüli szülői értekezlet hívható össze, ha a szülők vagy pedagógusok ezt kérik. - Pszichológusi, fejlesztő pedagógusi előadások a szülők problémáinak csökkentése érdekében. 	
<p>A tanuló körülményeinek objektív megismerése.</p>	<p><i>Szükség esetén az osztályfőnök a gyermekvédelmi felelőssel, esetleg család gondozóval családlátogatásra megy.</i></p> <p>A családlátogatás keretében lehetőség nyílik környezettanulmány végzésére. Ez alkalomból a következőket vizsgáljuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szociális helyzet, a tanuló helye a lakásban; - családi légkör, a gyermek helyzete a családban; - nevelési elvek, konkrét nevelés (testi, értelmi, erkölcsi, esztétikai); - szabadidő eltöltése; - a család véleménye az iskoláról, a pedagógusokról; - a gyermek iskolai munkájának támogatása a szülő részéről. 	<p>A látogatás hatása úgy befolyásolja a szülőket, hogy tudatosuljanak bennük nevelési feladataik, s a család életében megvalósuljanak az eredményes nevelés feltételei</p>
<p>Közvetlen kapcsolat kialakítása pedagógus és szülő között.</p>	<p><i>Fogadóórák tartása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Szaktanári és tanítói fogadóóra az éves munkaterv szerinti időpontokban. - Rendkívüli fogadóóra a szülő vagy pedagógus külön kérésére a kialakult különleges helyzet azonnali megoldására. - Igazgatói fogadóóra. 	<p>Emberi, bizalmon alapuló, őszinte kapcsolat kialakítása a szülőkkel.</p>

	<p><i>A szülőkkel való találkozás alkalmával</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Meg kell erősíteni a családi nevelés és a gyermek pozitívumait, és erre alapozva kell a hibák kijavítását megkezdeni. - Őszinte légkört kell kialakítani, hogy a szülő elmondhassa a véleményét. - A családról megtudott adatokat titkosan kell kezelni. - Együttműködési területet kell keresni a szülőkkel, de csak tanítási időn kívül. - Megállapodás a közösen meghatározott eljárás végrehajtásáról. 	
<p>Az iskola és a család közti állandó, naprakész kapcsolattartás</p>	<p><i>Írásbeli tájékoztatás (tájékoztató füzet)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Érdemjegyek beírása: a tanár feladata (szóbeli feleletet aznap, az írásbeli számonkérést a kiosztás napján kell értékelni). - Az egyes tantárgyaknál félévente az éves óraszámnak megfelelő számú, de minimum kettő érdemjegy alapján osztályozhatók a tanulók. - Félévente aktuális a szöveges értékelés bejegyzése minden tantárgyból 1évfolyamon, a 2. évfolyamon csak első félévben. - A fejlesztő pedagógus negyedévi értékelése a tanuló egyéni haladásáról. - Magatartással, szorgalommal, kapcsolatos közlemények. (dicséretetek, elmarasztalások) - Szülői értesítések, meghívók. - A szülők közlései, igazolások. - Telefonos kapcsolat olyan sürgős esetekben, ami 	<p>A szülők tájékozottak legyenek gyermekük iskolai életével kapcsolatban. Tisztában legyenek azzal, hogy a pedagógusokat a szülőkkel azonos célok vezéreltik</p>

	nem tűr halasztást.	
A szülők lássák gyermeküket iskolai körülmények között.	<p>Nyílt napok szervezése a szülőknek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minél többféle tantárgyi óra bemutatása, hogy a szülők minél többféle helyzetben láthassák gyermeküket. - Érzékeljék a tanuló helyét az osztályközösségben. - Érezzék a tanórák légkörét. 	Gyermekük megítélése reálisabb legyen. Fontos mutató számunkra a részvételi arány.
Az iskola mutassa be a nevelő-oktató munka sikereit.	<p>Kulturális bemutató</p> <ul style="list-style-type: none"> - A legjobbak mutassák be, mit tudnak az irodalom, zene, színjátás, tánc területén. - Különböző korábbi programok sikeres szereplőinek, versenyek (nem csak iskolai) helyezetteinek bemutatója. <p>Kiállítás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tanulók munkáiból: a legszebb (legjobb) füzetek, rajzok, kerámiák kézműves munkák. - Versenyeken szerzett díjak, oklevelek, sport trófeák bemutatása. <p>Szakmai konferencia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bemutató órák és foglalkozások az érdeklődő kollégák és szülők számára. - Magas színvonalú szakmai előadások és szekciófoglalkozások. 	A szülő: - tudjon tájékozódni gyermeke helyéről az iskolában, - ismerje meg gyermeke tehetségét Váljanak széles körben ismertté az intézmény szakmai munkájának eredményei
Teremtsen oldott hangulatú találkozást a tanulók, szülők és a nevelőtestület között.	<p>További programjaink</p> <ul style="list-style-type: none"> - farsang, - sportnap, - anyák napja, - karácsony, - kirándulások, - csoportközi napközi, - alkotó nap - ballagás. - az éves munkatervben foglalt egyéb programok, rendezvények. 	A közös programok erősítsék meg a sokoldalú kapcsolatot. A szülők érezzék a pedagógus gondoskodását, megértését, szeretetét gyermekük iránt.

4. 2. Az iskola partneri hálózata

Az iskola a nevelési-oktatási célok megvalósítása érdekében minél optimálisabb kapcsolattartásra és az együttműködési lehetőségek teljes kiaknázására törekszik valamennyi partnerintézményével.

A kapcsolattartás formáit az együttműködés természete, időszaki aktualitásai határozzák meg.

5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés nevelő-oktató munkánk része és célja is egyben. Pedagógiai munkánk eredményeként szeretnénk eljuttatni tanulóinkat arra a fejlődési szintre, hogy autonóm módon, belső ösztönzéstől indítva törekedjenek közösségfejlesztő és önfejlesztő magatartás és tevékenységformák következetes végrehajtására, vagyis konstruktív életvezetésre. Ennek megvalósulása érdekében a következő célokat, feladatokat, kritériumokat határozzuk meg.

Célok	Feladatok	Kritériumok
Tudjuk diákjainkat segíteni abban, hogy stabil, harmonikus, önmagukkal és a világgal egyensúlyban élő személyiségekké váljanak.	A nevelés színvonalának és hatékonyságának növelése személyiségformáló feladatokon, drámapedagógiai foglalkozásokon keresztül.	A tanulók: legyenek tisztában az emberi személyiség jelentőségével és fejleszthetőségével.
Törekszünk arra, hogy a tanulók önmaguk megismertetésére és vállalására törekedjenek.	A tanulók személyiségének megismerésére, személyre szóló minősítések megfogalmazására, a pozitív értékek megerősítésére.	Rendelkezzenek megfelelő szintű ember- és önismerettel.
Törekszünk arra, hogy diákjaink képesek legyenek önmaguk tudatos és következetes alakításának igényére, képességeik fejlesztésére.	Motiválás során új, értékes szükségleteket építünk be személyiségükbe.	Legyenek képesek a permanens önnevelésre. A kívánt magatartásmódokat autonóm módon (belülről determináltan) hajtsák végre.
Törekszünk arra, hogy elérjük: diákjaink érzelmi életük egyensúlyban tartására, sikereik és kudarcaik egészséges feldolgozására, és szorongásaik oldására kondicionálva legyenek.	Különböző szituációs gyakorlatok, drámapedagógiai módszerek révén fejlesztjük a konfliktus-feldolgozási és probléma megoldási készségeket. Tudatosítjuk tantárgyanként a minimum és a maximum követelményeinket. Előkészítő foglalkozásokon megpróbáljuk feloldani a váltás (alsó-felső tagozat, felső tagozat-középfokú iskola) okozta terhelést.	Érzelmi megnyilvánulásaik legyenek kiegyensúlyozottak és a helyzethez adekvátak. Kudarctűrő képességük, toleranciájuk egészséges szinten mozogjon. Legyenek képesek a problémák, ellentétek, konfliktusok kezelésére, feldolgozására.
Törekszünk önbecsülés, tisztességes becsvágy kialakítására a tanulóknál.	Modelleken keresztül bemutatjuk a tisztességes érvényesülés útjait. Alakítsunk ki egy egészséges optimizmust.	Legyenek tisztában az alapvető erkölcsi értékekkel. Utasítsák el a tisztességtelen érvényesülést. Törekedjenek arra, hogy pozitív normák szerint éljenek.
<u>Ezért neveljük a tanulókat:</u> ☐ Az élet szeretetére.	Preventív életmódra nevelés. Mentálhigiénés	Utasítsák el az egészségkárosító szokásokat.

<p>☐ Egészséges életmódra.</p>	<p>szokásrendszer kialakítása. Rendszeres sportolási lehetőség biztosítása. Sokszínű táborozási és erdei iskolai program szervezése.</p>	<p>Legyen személyre szóló mozgásos programjuk. Ismerjék, tartsák be a közösen kialakított, személyre szóló szabályokat.</p>
<p><u>Kiemelt célunk, hogy tanulóink:</u> -Emberi kapcsolatai egészségesen fejlődjenek. -Törekedjenek tartalmas és tartós emberi kapcsolatok kialakítására.</p>	<p>Ki kell alakítani személyiségükben a konstruktív magatartást és tevékenységformákat stimuláló és ösztönző képződményeket. Kiemelt feladatként kell kezelnünk a kommunikációs tanítást segítő- és együttműködési készségre, a szabadidő hasznos eltöltésére nevelést iskolán belül és kívül</p>	<p>A közösségfejlesztő és önfejlesztő aktivitás normáit, eszméit, példáit, modelljeit és magatartás- formáit elfogadják a meggyőződéshez közeli szinten.</p> <p>Legyenek fogékonyak a pozitív emberi viszonyok iránt. Legyenek képesek megfelelő én-közlésre, kommunikációra. Tudják értelmezni a metakommunikáció jelzéseit. Toleranciájuk, empátikus készségük életkoruknak megfelelő módon fejlődjenek. Társaikhoz való viszonyukat a segítőkészség és tisztelet hassa át. Legyenek képesek az életkoruknak megfelelő szintű együttműködésre.</p>
<p>Célunk, hogy a tanulók:</p> <p>☐ Tartsák be a társadalmilag elfogadott együttélési és viselkedési formákat, elvárásokat.</p> <p>☐ Törekedjenek mások megértésére, egymás jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartására.</p> <p>☐ Tudják elfogadni az egészséges másságot (faji, vallási, kulturális másság, fogyatékkal élők).</p>	<p>Az alapvető erkölcsi normát erősítsük. Emelnünk kell a viselkedés- és környezetkultúra "szintjét". Törekszünk a konfliktusok békés eszközzel való megoldására, és ezzel példát is nyújtunk. Bemutatjuk az európai társadalmak változásainak irányát (gondolkodásmódokat, viselkedésmintákat), melyek valószínűleg hatással lesznek jövőjükre.</p>	<p>Kapcsolatfelvételük és -tartásuk alakuljon az elemi udvariasság szabályainak megfelelően. Tiszteljék egymás személyiségét. Tudjanak tájékozódni az európai pluralizmus és sokféleség, a különböző intézmények és eszmék között (multikulturalitás). Érezzenek felelősséget egymásért és önmagukért. Kapcsolataikban nyilvánuljon meg a türelem, az önzetlenség, az együttműködési készség.</p>

☐ Rendelkezzenek személyes felelősségtudattal és lelkiismeretességgel.		
	Fejlesztünk kell tanulóinkban a magukról és másokról való gondoskodás igényét és képességét.	Vállaljanak felelősséget saját tetteikért. Tetteikben nyilvánuljon meg a lelkiismeretesség.
<p>Nagyon fontosnak tartjuk, hogy tanulóink:</p> ☐ Képesé váljanak hatékony társadalmi magatartásra. <p>A tanulók legyenek képesek:</p> ☐ az önálló, logikus gondolkodásra, érett ítélőképességre, a hozzáértő döntés meghozatalára;	<p>Az oktatás színvonalának és hatékonyságának növelése. Tanulás tanítása: jó tanulási szokások és egyénre szabott tanulási módszerek hatékony elsajátítása.</p> <p>Az intellektuális művelődési tevékenység megszerettetése. A tanulás, az ismeretek bővítése és megújítása iránti nyitottság megerősítése.</p>	<p>Önismereten alapuló tanulási szokásaik legyenek. Ismerjenek különböző tanulástechnikákat, tudják ezeket alkalmazni. Vitákban véleményalkotásuk legyen érvekkel alátámasztott, az ellenvéleményt figyelemmel hallgassák végig.</p>
<p>A tanulók legyenek képesek:</p> ☐ a problémaérzékenységre, kételkedni és kérdezni tudásra, a tévedéshez való jog elismerésére; ☐ az alkotóképességre, szellemi igényességre és a kultúra iránti fogékonyságra; ☐ a természetben és az emberi alkotásokban jelenlevő szépség felismerésére és csodálatára.	<p>Bátorítással ösztönözzük és gyakoroltatjuk a kérdésfeltevést. Erősítjük a diákönkormányzat munkáját. Tanulmányi versenyeket szervezünk.</p>	<p>Ismerjék fel a problémahelyzeteket és azok forrását. Merjenek kérdezni és kételkedni. Legyenek igényesek szellemi és praktikus kvalitásukra.</p>
	<p>Az idegen nyelv magas szintű tanítása.</p> <p>A Kiss Zenede Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel való szoros együttműködés.</p> <p>Az informatikai és számítástechnikai műveltség kiterjesztése minden tanulóra.</p>	<p>Munkájukkal szemben legyenek kritikusak, rendszeresen ellenőrizték és értéklik önmagukat. Legyenek nyitottak a tudományos társadalmi ismeretekre.</p>
	<p>Kiemelten kell kezelni a természet- és környezetvédelmi nevelést. Feladatunk, hogy a tanulók önmagukra és környezetükre irányuló esztétikai tevékenységét rendszeres tapasztalatszerzéssel bővítsük, mellyel az esztétikus környezet élvezetének élményében részesítjük (képzőművészetek).</p>	<p>Érezzenek felelősséget környezetükért. A természetet szerető, az egészséges életmódot ismerő és folytató felnőttekké váljanak. Ismerjék az ember és természet közötti kölcsönhatást, illetve a kapcsolatnak a jelenre és jövőre történő kihatását.</p>
Tevékeny és alkotó életre	A továbbtanulás elősegítése a	Tiszteljék az emberi szellemet,

neveljük tanítványainkat, hogy legyenek céljaik és jövőjük az életben.	tanulók képességeinek megfelelően, figyelembe véve a kimeneti szakaszokat.	alkotóképességet. Ismerjék meg az alkotómunka örömét.
Tanulóinkat a haza szeretetére, elődeik és kortársaik munkájának megbecsülésére és követésére neveljük.	Biztos identitástudatot kell kialakítanunk. Sokrétű, sokszínű ismereteket kell közvetítenünk Európáról, hazánkról, népünkről és jövőbeli lehetőségeinkről	Ismerjék hazánk és szűkebb környezetük (Budajenő) nevezetességeit. Ismerjék az ünnepek, népszokások, néphagyományok tartalmát és módját.

6. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

6. 1. A közösségfejlesztés színterei az iskolában

Az iskolában a tanulók tanórai illetve egész napos iskolai foglalkozások alatti tevékenységei jelentékeny mértékben formálják, alakítják a különféle szintű, elsősorban az osztályon, a osztálybontott csoporton és az azon belüli mikroközösségeket. A páros és csoportmunka, a kooperatív tanulásszervezés, valamint a projektpedagógia metodikai megoldásai révén az osztály és az azon belül – akár spontán, akár irányított, differenciált képességalapú csoportszervezés útján – létrejövő közösségek moráljának pozitív alakítása a pedagógus feladata. A tanórai tevékenység közösségfejlesztő és -formáló hatásairól, az ezzel kapcsolatos nevelői teendőkről a pedagógiai program mellékleteiben található tantárgyi programok (helyi tanterv) szólnak részletesen, így jelen fejezet elsősorban a tanítási órán kívüli tevékenységformák által indukált közösségfejlesztésről szólnak.

Az iskola a tanulók érdeklődése szerint egyéb foglalkozásokat szervez. Ezek szervezését a tanulók közössége, a nevelőtestület tagjai, a szülői munkaközösség kezdeményezhetik az igazgatónál.

Az iskolában az alábbi tanórán kívüli szervezett foglalkozási formák vannak: napközi, tanulószoba, felzárkóztató foglalkozások, egyéni foglalkozások, szakkörök, tanulmányi, szakmai és sportversenyek, könyvtár, kulturális rendezvények. A foglalkozásokon törekszünk a szociális hátrányok, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek enyhítésére, így ezek a programok a gyermek- és ifjúságvédelem fontos színterei, ugyanakkor kiváló lehetőséget nyújtanak a tehetség és képességek kibontakoztatására.

6. 1. 1. A napközi otthon és a tanulószoba

A napközi otthon és a tanulószoba a tanórára való felkészülés helye. A jogszabályi előírások alapján az iskolában tanítási napok délutáni időszakaiban az egész napos iskolai nevelés-oktatás miatt – csak az 5. évfolyamon van bevezetve a napközi otthon, a 6-7-8. évfolyamon tanulószobai foglalkozások vannak.

A szabadidő hasznos eltöltésének színterei a napközis tanulók számára a színház, mozi, sport, kézműves és kulturális foglalkozások, játéktanulás, pénteki kirándulás, tematikus csoportközi napközis programok. A napközi otthonba felvett tanulók napi háromszori (reggeli, ebéd, uzsonna), vagy napi egyszeri (ebéd) étkezésben részesülnek, melyhez a fenntartó által megállapított térítési díjakat az iskolában kell befizetni.

6. 1. 2. Szakkörök

A szakkörök célja a tehetség kibontakoztatása illetve gondozása. A szakkör vezetője felelős a szakkör működéséért, legfőbb feladata a tehetségfejlesztés és versenyre való felkészítés. Külön szaktanári felkészítést kaphatnak azok a tanulók, akik különböző szintű (iskolai, kerületi, fővárosi, országos, levelezős) tanulmányi versenyen indulnak. Ennek érdekében az iskolai könyvtár és a számítástechnikai infrastruktúra minden pedagógus és tanuló előtt nyitva áll.

6. 1. 3. Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed. Az intézmény diákönkormányzata a tanulóközösség által elfogadott, a nevelőtestület által jóváhagyott szervezeti és működési szabályzat alapján dolgozik.

A tanulóifjúságot az iskola vezetősége és a nevelőtestület előtt az iskolai diákönkormányzat (DÖK) képviseli, jogait gyakorolja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott diákönkormányzatot segítő pedagógusok támogatják és fogják össze. A diákönkormányzat az említett pedagógusokon keresztül is érvényesítheti jogait, de közvetlenül is fordulhat az iskola vezetőségéhez.

6. 1. 4. Sportkörök

A sportkörök a tanórán kívüli testedzést biztosítják szervezett keretek között. Iskolán belüli versenyeket rendeznek, felkészítik a tanulókat a megmérettetésekre. Biztosítják a mindennapos, rendszeres testmozgás és az egészséges életmód megvalósítását.

6. 1. 5. Iskolán kívüli foglalkozások

Az 1-3 napig tartó tanulmányi kirándulásokon a tanulók megismerik hazánk tájait, kulturális örökségeit.

Erdei iskolában – általában – 3-5 napot töltenek az osztályok. Megismerkednek az adott hely földrajzi, kulturális, történelmi és néprajzi életével. Speciális órákon vesznek részt.

A szabadidős tevékenységek során múzeum-, színház-, állatkerti- és mozilátogatások színesítik a diákok életét. Az osztályok rendszerint havonta egy közös programot szerveznek.

6. 1. 6. A szabadidő hasznos eltöltése

A délelőtti oktatás túlnyomórészt intellektuális erőfeszítéseket kíván a tanulóktól, ezért természetes, hogy délutáni szabadidejükben azokat a tevékenységi formákat kell előtérbe helyezni, melyek biztosítják:

- a pihenést és regenerálódást,
- a személyiségfejlődést,
- a szórakozást és játékot,
- a művelődést,
- a közösségi élet kialakítását és fejlesztését.

A szabadidős tevékenységek fő irányvonalai:

- aktív művelődési-tanulási tevékenységek (pl. szakkörök, korrepetálások, versenyek, pályázatok),
- passzív művészeti és tudományos művelődés (pl. múzeum, mozi, színház, hangverseny, előadások),
- sportolási és edzési alkalmak (pl. különböző sportágak bajnokságai, természetjárás, táborok),
- társas együttlétek osztály-, évfolyam- vagy iskolai keretben (pl. farsangi bál, karácsony, anyák napja, akadályversenyek, vetélkedők, jutalomkirándulások, papírgyűjtés).

Az iskolai alapfeladatok ellátását segítik a jól szervezett szabadidős tevékenységek. Kiegészítik a tanulók egyéni érdeklődését, segítik a tehetségek fejlődését, biztosítják a szervezeti kereteket a személyiségfejlesztés számára.

6. 1. 7. Az intézményi hagyományok ápolása

Az iskola hagyományainak ápolása, ezek fejlesztése és bővítése, valamint az iskola jó hírnevének megőrzése, öregbítése az iskolaközösség minden tagjának, valamennyi pedagógusnak, tanulónak egyaránt joga és kötelessége. Az ünnepélyek, megemlékezések a tanulók nemzeti identitástudatának fejlesztésére, hazaszeretetük mélyítésére, az egymás iránti tisztelet, türelem alakítására, a közös cselekvés örömeire, az új közösségek formálására szolgálnak. A hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatokat, időpontokat, valamint felelősöket a nevelőtestület az éves munkatervben határozza meg.

Cél, hogy az intézményi rendezvényekre (ünnepélyekre, tanulmányi és sportrendezvényekre stb.) való megfelelő színvonalú felkészítés és felkészülés a pedagógusok és a tanulók számára egyenletes – a képességeket és a rátermettséget figyelembe vevő – terhelést adjon.

Az iskolai szintű ünnepélyeken, rendezvényeken a pedagógusok és a tanulók megjelenése kötelező az alkalomhoz illő öltözékben.

6. 1. 8. Az intézmény hagyományos kulturális és nemzeti ünnepi rendezvényei

- Aradi vértanúk emléknapja
- 1956-os forradalom és szabadságharc ünnepe
- Karácsonyi ünnepély
- Magyar Kultúra napja
- Költészet Napja
- Magyar Nyelv Napja
- 1848. március 15-i forradalom ünnepe
- Nemzeti Összefogás Napja
- Alkotó nap
- Anyák napja
- Évnyitó, tanévzáró ünnepély

Ballagás

6. 1. 9. Iskolaszintű versenyek és szórakoztató rendezvények

- Tanulmányi versenyek, sportversenyek
- Farsang
- Mikulás ünnepség
- Sportnap
- Néphagyományok, népszokások ápolása tanórai és szabadidős tevékenységek keretében. (szüret, lucázás, advent, karácsony, farsang, húsvéti ünnepkör, pünkösöd).

6. 2. Az iskola szereplőinek együttműködése

A pedagógiai program vonatkozásában az iskola szereplői:

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő-oktató munka egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül, melyhez elengedhetetlen a szülői közösség aktív részvétele.

Mindez az iskola szereplőinek – a tanulóknak, a pedagógusoknak, a szülőknek – hatékony együttműködéséhez kötött, s egyes intézményi pedagógiai feladatok megvalósítása révén érhető el.

A tanulók, annak érdekében, hogy:

- megismerhessék és gyakorolhassák a demokrácia elemeit;
- érvényesíthessék jogait és kötelességeik teljesítéséhez segítséget kaphassanak;
- gyakorolják a demokratikus munkakultúrát, a hatalommal való élest, a közösség szolgálatát, az alkalmazkodást az eltérő nézetekhez;
- a tanuló egyéni problémáival keresse meg tanárát

Az intézmény feladata:

- az osztályközösségek, a diákképviselői fórumok és az iskolagyűlés működésének pedagógiai tartalmú tevékenységét elősegíteni és koordinálni;
- az osztályfőnöki órák tartalmi kereteit adó tematikus célok meghatározása;
- az éves munkatervben ütemezett szerint a közösségfejlesztés tanórai, és tanórán kívüli programjainak meghatározása.

A pedagógusok, annak érdekében, hogy:

- képesek legyenek kollégáikkal, a szülőkkal, de főleg a tanulókkal a mindennapos kapcsolattartásra, vegyék észre gondjaikat, hallgassák meg véleményüket, javaslataikat;
- rendelkezzenek alkalmazható és ténylegesen is alkalmazott kommunikációs-, döntési-, szervezési- és elemzőképességgel.

Az intézmény feladata:

- kialakítani a kapcsolattartás kommunikációs csatornáit és azok hatékony működtetésének feltételeiről gondoskodni;
- a szakmai műhelymunkák intézményén keresztül a nevelési-szakmai együttműködés lehetőségeit megteremteni az iskolavezetés bevonásával és aktív részvételével;

- a diákképviselőt és az osztályközösségek pedagógusokkal való konzultációjának tereit megteremteni;
- a pedagógusok és a tanulók valamint a szülők között a nevelési tartalmak alakítása vonatkozásában a folyamatos érintkezés lehetőségeit megteremteni (szülői fórumok, egyeztető fórumok);
- a hatékony kapcsolattartás, továbbá a közösségformálás és -fejlesztés céljait szolgáló pedagógusképzési formákat az anyagi lehetőségeknek megfelelően kezeli a továbbképzési és beiskolázási tervek kialakításánál.

A szülők (gondviselők) annak érdekében, hogy:

- mindenkor bizalommal fordulhassanak véleményeikkel, javaslataikkal vagy problémáikkal a pedagógusokhoz;
- kapjanak támogatást az iskolától problémáik megoldásához;
- együttműködhesenek a pedagógusokkal gyermekük nevelésében

Az intézmény feladata:

- a partnerközpontú hálózat kiépítése a szülőkkel, az érintettek neveléssel kapcsolatos kérdések megvitatásának folyamatába való minél szélesebb körű bevonásával;
- megteremteni annak a lehetőségét, hogy az iskola pedagógusai a tanulókkal kapcsolatos információkat eljuttathassa a gondviselőkhöz;
- igazgatói tájékoztatás a szülői összejövetelek alkalmával:
- a szülőkkel való találkozás alkalmával a családi nevelés és a tanuló pozitívumait erősíteni, őszinte légkört kialakítani, hogy a szülő elmondhassa a véleményét;
- a szülők bevonása az intézmény különféle programjaiba.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos kiemelt preferenciájú pedagógiai feladatok:

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Ennek keretében: Létrehozni, működtetni kell a közösségen belüli a kölcsönhatások, a közvélemény irányításának speciális feltételrendszerét: az információs és értékelő fórumokat, szervezetet, kereteket, valamint a perspektívákat és hagyományokat. Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

- A tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Ennek keretében: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a tanuló heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

- Az önkormányzás képességének kialakítása.

Ennek keretében: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Ennek keretében: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

- Az iskolai közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Ennek keretében: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai – pedagógiai – feladatok a személyiségfejlesztésre vonatkozó programelemekkel közösen értelmezendők és valósítandók meg.

7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje

7. 1. A tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarokkal összefüggő pedagógiai tevékenység

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a tanulók iskolai teljesítményét javítják.

A komplexitás elvének érvényesítése szellemében a fejlesztés az alábbi területeket öleli fel:

- mozgás (nagy- és finommozgás),
- testséma,
- téri orientáció,
- percepció (vizuális, auditív, taktilis), melyekhez mindig kapcsolódik a verbális tudatosítás.

A fejlesztésbe bekerülők köre:

- Azon tanulók, akik az intelligencia szintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak.
- A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok (továbbiakban: szakértői bizottságok) tanulási képességvizsgálata alapján rész-képesség zavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló magatartási zavarokkal küzdők.

A képességfejlesztés a szülő beleegyezésével és aktív támogatásával végezhető. A fejlesztés tartalmilag kiterjed mindazon részterületekre, amelyeket a szakértői bizottság megjelöl (mozgás, testséma, téri orientáció, percepciófejlesztés, stb.).

7. 1. 1. Szervezeti formái

- Egyéni fejlesztés (1-3 fő),

- Kiscsoportos fejlesztés (4- 6 fő),
a szakvéleményben illetve a szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

7. 1. 2. A fejlesztés célja

- Személyiségfejlődés, boldog, egészséges, erkölcsös ember
- Pozitív énkép, jó kommunikációs képesség
- Idegrendszer fejlődésének biztosítása
- Mozgásfejlődés
- Érzelmi élet fejlődése
- Beszéd fejlődése
- Érzékszervek fejlődése
- Prevenció, reedukáció
- Részképeség zavarok megszüntetése
- Figyelem-, viselkedési-, tanulási zavarok csökkentése
- Egészséges működéssel való ellensúlyozás (korrekció, kompenzálás)
- Ismeretek bővítése
- Iskolai szerepeknek, elvárásoknak való megfelelés.

7. 1. 3. A fejlesztés elmélete és módszertana

A tanulási alkalmasság megítéléséhez szükséges pszichikus funkciók:

- pontos és differenciált vizuális észlelés
- forma, méret, szín pontos felfogása
- összetartozó részek értelmes egészként való észlelése (Gestalt-látás).
- megadott formák–színek megtalálása, kiemelése egy képi környezetből (figura, háttér észlelése)
- adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése
- vizuális információk téri elrendezése
- vizuális információk sorba rendezése, szekventálása
- a hallott (auditív) információk pontos észlelése, megkülönböztetése – adott hangok kiemelése
- adott hangok helyes egymásutániségének felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása
- összerendezett, koordinált mozgás, szem-kéz összerendezett, célszerű együttes mozgása
- a látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása (a keresztcsatornák együttműködése)
- rövid idejű vizuális-verbális memória
- szándékos figyelem - kb. 10 perces figyelemkoncentráció

7. 1. 4. Ütemterv az egyéni és kiscsoportos fejlesztéshez

Szeptember: szintfelmérések; csoportalakítások; egyéni fejlesztési tervek kidolgozása; a kijelölt fejlesztési területek negyedévenkénti felülvizsgálata, havonkénti nyomon követéssel az egész tanév folyamán.

Szeptembertől januárig: egyéni és csoportos fejlesztések

Február: értékelések, tájékoztatás a szülők felé

Februártól májusig: egyéni és csoportos fejlesztések
Június: értékelések, tájékoztatás a szülők felé

7. 1. 5. Módszerek

Életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó, lehetőség szerint játékos, az érzelmi motivációra építve kerülnek kialakításra.

Kidolgozott fejlesztő programok:

- Tervezett szenzomotoros tréning
- Sindelar-program
- Tanulási zavarok korrekciója kisiskolás korban

Egyéb fejlesztő terápiák

- Érzékszervek működésének fejlesztése
- Érzelmi intelligencia
- Beszédfejlesztés
- Mozgás, illetve idegrendszer fejlesztő tornák

Korai fejlesztés módszerei:

- Számolás, írás, olvasás zavarok kezelése
- Viselkedés korrekciós módszerek
- Figyelemfejlesztő gyakorlatok
- Kommunikációs készség fejlesztése
- Családpedagógiai módszerek
- Tanulást segítő programok
- Informatika és audiovizuális technika alkalmazása
- Relaxációs módszerek

7. 1. 6. A fejlesztés fő területei

Nagymozgások

- kúszás, mászás, járás, futás, ugrások, dobás, szökellések, önazonosság, testfogalom, testséma, testi egészség.

Szenzomotoros integráció (éző-érezelő idegi szabályozás összhangja):

- egyensúly, ritmus, téri- és idői tájékozódás, reakcióidő növelése, taktilis érzékelés, téri orientáció, oldaliság

Perceptuomotoros készség (érezelő-észlelő mozgások):

- a halláshoz és a látáshoz kapcsolódó érezelő-észlelő mozgásfejlesztések, hallási diszkrimináció, hang-szó-szöveg összefüggése, szerialitás, vizuális diszkrimináció, szemmozgás koordináció, alak-háttér megkülönböztetése, vizuális emlékezet, finommozgások vizuomotoros koordinációja, térbeli formaészlelés, azonosságok–különbözőségek meglátása, vizuomotoros integráció.

Személyiségfejlesztés

A foglalkozások légköre, az életkori sajátosságok figyelembevétele, a játékosság mind hozzájárulnak a jótékony cserehatáshoz mely végső soron a pszichomotoros és a motoros-pszichés kiegyensúlyozott fejlődést eredményezi.

A személyiség fejlesztésekor fontos figyelembe venni a fejlesztőpedagógus személyiségét is.

7. 1. 7. Pszichomotoros fejlesztés részterületei

Téri–idői tájékozódás

A testséma és a téri tájékozódás két olyan terület, amelyek a fejlesztés folyamán szétválaszthatatlanok egymástól. Elméletben a pontos meghatározás és megértés érdekében szétbonthatók, de a gyakorlatban már csak a térben való elmozdulás, hely-helyzetváltoztatás miatt is összekapcsolódnak. Inkább hangsúlyeltolódásról beszélhetünk az egyik vagy másik terület javára. Ha rangsorolni szeretnénk, akkor azt mondhatjuk, hogy a testséma részképességeink egyik alappillére, amelyre a téri tájékozódás épül. Részképességeink mereven nem választhatók el egymástól, az egyik megléte szükséges a másik fejlődéséhez. Egy hierarchikus rendszerben épülnek egymásra, és egyénekre jellemző sajátos mintázatot alkotnak.

Testséma

Ezen terület alapja a testkép kialakulása, a test testrészeinek megismerése. A tanulóknak meg kell ismerniük saját testük felépítését, meg kell tapasztalniuk testrészeik létét, kiterjedését, és természetesen meg is kell tudniuk nevezni azokat. Fel kell velük fedeztetni testüket, annak azonosságait és különbözőségeit, és mindezekkel együtt elfogadtatni velük. A testről alkotott kép kialakítása a mozgásban fejeződik ki, csakis mozgással együtt tapasztalható meg. Először a főbb testrészeket kell megismerni, megnevezni, majd ezt követik a testrészek részei. A folyamat része a szimmetria fokozatos tudatosítása is. A fejlesztés legfontosabb eszköze a tükör, melyben a tanulók látják magukat, másokat, ténylegesen szembesülnek saját – és mások – testének tulajdonságaival. (méret, alkat, színek). A gyakorlati munka során nem csak a testrészek helyét, nevét, kiterjedését tanulják meg, hanem azok funkcióját, mozgathatóságát is. Ez már a testfogalom tudatosítását segíti elő. Fontos a testrészek többféle módon történő érzékeltetése, ennek megfelelően a jobb-bal színnel, szalaggal történő jelölése, jobb-bal fogalmának fokozatos kialakítása. Kezdetben elég csak érzékeltetni a két oldal létét (jobb=be-mutatkozó kezünk, bal=dobogó szívünk), a megnevezés később is ráér.

Téri tájékozódás

A saját test pontos ismerete, viszonyítása ad segítséget a térben való eligazodáshoz. A tanulók önmagukhoz viszonyítva lesznek képesek meghatározni a környezetükben lévő tárgyak elhelyezkedését, később pedig a dolgok helyét egymáshoz viszonyítva is meg kell tudniuk határozni. A testsémához tartozó ismereteket a mozgás rendszerén belül sajátítják el, hiszen e tevékenységi forma áll legközelebb fejlettségi szintjükhez. Mozgás közben van lehetőségük arra, hogy megtapasztalják a térirányok elhelyezkedését, majd később a térben való elmozdulások neveit (előre, hátra, oldalra, mellette, mögötte, alatta, fölötte). Ezeket a tapasztalatokat nehéz megfogalmazni, nem mindig tudjuk számukra megfelelően szavakba önteni. Kezdetben el kell fogadnunk azt, hogy a térben el tudnak igazodni, értik a térirányokat jelölő szavak jelentését. Az önálló meghatározás, megnevezés elég lesz később is. Minden, ami állandóan változik nehezebben felfogható, de ha nap mint nap tapasztalják a folyamatos

változásban rejlő állandóságokat, akkor hamarabb bevésszük. A mozgás az, melynek elemei megismételhetők, követhetők, és térben nemcsak láthatók, hanem tapasztalhatók, kivitelezhetők is. Ugyanakkor a mozgás már önmagában véve is egy örömforrás a tanulók számára.

Idői tájékozódás

Az idői relációk, összefüggések megértése talán a legnehezebb a tanulók számára. Míg a mozgás kivitelezhető, érezhető, látható, addig az időben való tájékozódás megfoghatatlan számukra. Segítő tényező, ha mindent valamilyen eseményhez, cselekvéshez, tevékenységhez kötünk.

Lateralitás (oldalosság)

Szem-kéz-láb dominancia (egyik vagy másik oldal hangsúlyozottsága)

A tanulók születésüket követően már elkezdnek mozogni, és ehhez kapcsolódva kezd kirajzolódni a mozgásközpont helye az agyban. Az emberiség nagyobb százalékára az agy baloldali féltekéjének domináns szerepe a jellemző, ami eredményezi – ha semmilyen zavaró tényező nem befolyásolja – a jobb oldali szem-kéz-láb dominanciát. A lateralitás kialakulása egy igen hosszú folyamat, mely a kisgyermekkor, óvodáskor egészét felöleli. Fejlődésének alapja egy megfelelő mozgás- és érzékszervi fejlődés, mely folyamat végkifejletének tekinthető a dominancia kialakulása.

A testséma fejlesztésének nagy szerepe van az oldalosság alakulásában. A páros testrészek felfedeztetésével, érzékeltetésével, megérintésével alakul ki tudatukban a két oldal léte. A gyakorlati munka során fontos az állandó szóbeli megerősítés arra vonatkozólag, hogy ezekből kettő van (pl.: Érintsd meg az egyik térded! Most érintsd meg a másik térded is!) Az ilyen típusú gyakorlatok során szerzett tapasztalatok sokaságából alakul ki az oldalak elkülönülése, azok megnevezése, megkülönböztetése; a tér irányokra történő felosztása, ennek eredményeként pedig a lateralitás.

A kezesség megállapítása nem minden esetben egyszerű. Pontos megfigyeléseket kell végezni a tanulók tevékenységeit vizsgálva. Azoknál a feladatoknál, ahol a két kéz közös munkájára van szükség (pl.: gyümölcszeletelés), egyértelműen nem dönthető el. A nehezebb feladatok kivitelezését általában a domináns kéz végzi (pl.: tárgyak egyensúlyozása, guruló tárgyak megfogása). Tapasztalható a vegyes kezűség problémája is, amikor a tanuló egyik keze sem domináns, hol az egyiket, hol a másikat használja. Találkozhatunk, olyan esetekkel is, amikor a kezességhez nem azonos szem-láb dominancia párosul (pl.: jobb kezességhez bal láb használat társul).

A fejlesztő munkát a nagymozgások területénél érdemes kezdeni, összekapcsolva a testséma- és téri tájékozódás alakításával. Hiszen, ahogyan az előzőekben említésre került, az oldalosság kialakulásának talaja a testséma (páros testrészek), ami szorosan összekapcsolódik a téri tájékozódás fejlődésével a mozgás keretén belül.

Mozgásfejlesztés

A mozgás a tanuló legtermészetesebb megnyilvánulási formája, mondhatnánk lételeme. A mozgásos tevékenység az alapja egészséges fejlődésüknek. Fejlesztő hatással bír egész énjükre, szellemi és fizikai állapotukra egyaránt. Kedvezően befolyásolja személyiségfejlődésüket, ugyanakkor a környezet által közvetített információk nagy részét mozgásos tevékenységek által szerzik meg. A mozgás fejleszti a tanulók testsémáját, téri

tájékozódását, egyensúlyérzékét, a test összerendezett (koordinált) mozgását, állóképességét, izomrendszerét, testi erejét.

Sok más fejlesztési területtel összekapcsolódik, jelen esetben mondhatjuk, hogy a fejlesztő munka alapja. A mozgásfejlesztés egyik fontos szabálya a fokozatosság elvének érvényesítése, a nagymozgásoktól haladva a finommozgások felé. Csak akkor szabad a következő, nehezebb gyakorlatot végeztetni, ha az előzőt teljes biztonsággal kivitelezni tudja a tanuló. A másik fontos követelmény a többszöri helyes bemutatás a fejlesztő személy részéről, ugyanakkor a pontos megfigyelés és lemásolás a tanulók részéről.

Nagymozgások

Ide tartoznak az alapmozgások (járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás, dobás). A mozgásformák nem veszíthetnek fontosságukból, hiszen az adott mozgássor egyszerre több funkciót is fejleszt. A fokozatosság elvét betartva, és a folyamatos ismétlések eredményeként a mozdulatok vagy mozgássorok egyre pontosabbá válnak, tovább finomodnak, részleteiben pedig specializálódnak (pl.: a szökdelésből ugrás lesz).

A gyakorlati munka során fejlesztési sorrend csak abból a nézőpontból alakítható ki, hogy mely terület, funkció fejlesztésével kapcsoljuk össze a tevékenységet, hiszen valamennyi mozgásforma nehézségi foka változtatható, még a legegyszerűbb is bonyolítható. A mozgásos gyakorlatokat mondókákkal, rövid versekkel érdekesebbé lehet tenni, ami jó hatással van a

ritmusérzék fejlődésére.

A mászás-terület nehézségi sorrendben megtervezett fejlesztési terve:

- talajon történő mászások térden és kézen támaszkodva
- talajon történő mászások talpon és kézen támaszkodva
- talajon megjelölt sávokban történő mozgássorok
- a megjelölt sávok szűkítése
- talajon történő mászások hátrafelé térden és kézen támaszkodva
- talajon történő mászások hátrafelé talpon és kézen támaszkodva
- talajon megjelölt sávokban történő mozgássorok hátrafelé
- a megjelölt sávok szűkítése
- az előző analógiát követve padon végeztetve a mozgássorozatot
- az előző analógiát követve pad páron végeztetve a mozgássorozatot oda–vissza irányba

Finommozgások

A mozgások e csoportjába azon mozdulatok, tevékenységek tartoznak, melyek kivitelezéséhez a kézre van szükség. Úgy is szoktuk említeni, hogy „kézügyesség”. A tanulók iskolába kerülése előtti időszakban szintén nagyfokú figyelmet kell fordítani a finommotorika fejlesztésére. Fontos, hogy az írástanulás folyamata minél kevesebb nehézségekbe ütközzön, ugyanakkor a kézügyességre a többi tantárgy ismereteinek elsajátításánál is igen nagy szükség van.

Az aprólékos mozgások kivitelezése kisebb izomcsoportok, izomrészek elkülönített szabályozását, rugalmas izomműködését igényli. Minél jobban képesek erre az irányításra a tanulók, annál inkább összerendezettebbek, koordináltabbak lesznek mozdulataik, egyre nehezebb és bonyolultabb tevékenységek elvégzését teszi lehetővé számukra.

A finommozgások fejlesztésének alapja a kéz és az ujjak izomzatának erősítése és lazítása, az ujjmozgások tökéletesítése, a kéz mozgékonyságának fejlesztése. A gyakorlati munkához számos tevékenység tartozik.

Ezek a következők: ujjgyakorlatok játékos mozdulatokkal, rövid ritmusos mondókákkal, verssekkel kísérve. Színezés, rajzolás, vonalvezetési gyakorlatok, ragasztás, nyírás, gyurmázás, festés, varrás, újjbáb készítés. A kéz ügyességének fejlesztése során is ügyelni kell a fokozatosságra. Soha nem szabad a munkát a feltárt hiányosság gyakoroltatásával kezdeni. Mindig egy alacsonyabb szintű tevékenység begyakoroltatása alapozza meg a következő nehezebb funkció fejleszthetőségét, fejlődését. Fontos, hogy megtaláljuk azt a területet, ahol a feladatvégzés szinte tökéletes, ezáltal biztos alap a kiinduláshoz, ugyanakkor már a tréning kezdetén sikerélményhez jut a tanuló. Például: nagyméretű golyók fűzése merev pálcára, majd fonálra – fokozatosan csökkenő nagyságú lyukakkal fűzés vékony fonálra, zsinórra – apró gyöngyök fűzése damilra, cémára.

Egyensúlyérzék

A helyzet-helyváltoztatás, mozdulat, mozdulatsor, egyszóval mindenféle mozgás esetében jelen van az egyensúlyozás. Ahhoz, hogy a motoros tevékenységeket kivitelezni tudjuk, nélkülözhetetlen az egyensúlyérzék bizonyos fejlettségi foka. Ezt a területet éppen olyan fontos fejleszteni, mint a többit. A szakirodalmak az egyensúlyozó képesség fejlődésének első jelentős kezdeti szakaszának a 4-8 éves kort jelölik meg. Ez nem azt jelenti, hogy korábban nincs jelen. Ez a képesség segít például abban, hogy a csecsemőkorú gyermek át tudjon fordulni egyik oldaláról a másikra, az egyéves korú gyermek meg tanuljon járni. Az egyensúlyozás lényege, hogy a gyermekek a test kibillent egyensúlyából minél hamarabb vissza tudjanak térni.

Természetesen minél rövidebb ez a visszatérési idő, annál fejlettebb az egyensúlyérzék képességük. Ehhez azonban sok gyakorlásra van szükség. Az egyensúlyérzékelésért felelős szervünk a fül, az érzékelő központ a belső fülben található. Ahhoz, hogy az ember egyensúlyozni tudjon, alátámasztási felületre van szüksége, így jelen esetben a talp fontos szerepet tölt be. A fejlesztő tréning folyamán – mint valamennyi képesség esetében – szintén figyelni kell a fokozatosság elvének betartására. Ennek megfelelően a nagyobb alátámasztási felületen végzendő feladatoktól kell haladni a kisebb felületeken végzendő gyakorlatok felé. Természetesen a nehézségi fokozatokat is figyelembe kell venni, például csúszások lejtőn (padon): egész testfelületen (hason, hátton) – a test oldalán sarokülésben (előre, háttal) – térdelőtámaszban (előre, háttal); nehezíthető a feladat, ha párosan végzik a gyermekek a gyakorlatokat.

7. 1. 8. Beilleszkedési és magatartási zavarok

A beilleszkedési és magatartási zavar komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben értelmi, érzelmi és akarati tényezők ötvöződnek.

A zavar létrejötté egy folyamat eredménye, melynek kezdete többnyire az első óvodás-iskolás években és a családi háttérben keresendő.

Általános feladatunk súlyos magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő tanulóknál a pedagógiai szakszolgálatral való kapcsolat felvétele, és szakvélemény kérése.

A szakértői bizottságok pszichológusainak javaslatai alapján, pedagógiai módszerekkel a tanuló támogatása, osztályközösségbe történő visszaillesztése, és kapcsolatainak javítása osztály- és iskolatársaival a pszichológus és a fejlesztő pedagógusok közreműködésével.

A kitűzött célok elérése érdekében folytatott tevékenység alatt mindvégig előttünk áll, hogy minden gyerek individuum.

A beilleszkedési zavarok okának ismeretében a problémákat három csoportba soroljuk:

□ *Pszichés zavarok* állnak a probléma hátterében (önértékelési zavar, gyenge fűrendszer, konfliktuskezelési deficit, sérülékeny kudarctűró képesség, tolerancia hiány, szabálytartás

hiánya), illetve különböző kompenzációs mechanizmusok, mint projekció, elfojtás, agresszivitás, stb.

□ *Tanulási nehézségek* váltják ki a problémát (percepció-dyslexia, dysgrafia, figyelem-hiperaktivitás, kommunikáció-autisztikus jelek, a szenzomotoros mozgás fejletlensége, csak szekunder jellegű memória).

□ *Rossz vagy hiányos szocializáció* okozza a problémát (túlzott engedékenység, szeretet- és figyelemhiány, túlzott elvárások stb.)

A további célok csak az okok (részleges) elhárításával érhetőek el, ennek megfelelően a fenti csoportok mindegyike számára más-más feladatok adódnak.

Fő célunk minden gyermek számára lehetővé tenni az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi-lelki és szociális kibontakozást, hogy belső harmóniában, önmagával és környezetével egyensúlyban éljen.

Célkitűzések	Feladatok	Kritériumok
<p><u>I. Pszichés zavarok esetén:</u> az adott diszfunkció csökkentése, esetleg megszüntetése a korábbi fejlődési szakaszban gyökerező hiányosságok és torzulások feltárása, rendezése, újratanulása. Érzelmi életük egyensúlyban tartása, sikereik és kudarcaik egészséges feldolgozásának segítése. A kompenzáló magatartásformák elhagyása.</p>	<p>Az okok (diszfunkció) felkutatása különböző diagnosztikai módszerekkel (pszichológus). A diszfunkció kezelése megfelelő terápiákkal: - személyiségfejlesztés egyéni és csoportos tanácsadás, relaxáció kognitív terápiák (Coping Cat) elsődleges és másodlagos kontroll erősítése program (PASKET) - kommunikáció, szerepjátékok, szerepátvitel, szituációs játékok</p>	<p>Életkorának megfelelően a tanuló is értse meg a problémát. Érezze szükségét és fogadja el a segítségnyújtást. Kooperáljon (tanácsadó-kliens kapcsolatban). Csökkenjenek a szorongások. A megküzdő mechanizmusok erősödjenek. Érzelmi reakcióik a helyzethez adekvátak legyenek. Kompenzáló mechanizmusaik száma és intenzitása csökkenjen.</p>
<p><u>II. Tanulási zavar esetén:</u> A tanulási nehézség csökkentése vagy megszüntetése (ez feltételezi az ezt kiváltó ok megszüntetését).</p>	<p><u>Beszédfejlesztés (logopédus):</u> - arány- és hangsúlyeltolódás alkalmazása, - a környezet pontos észlelésén és tapasztalásán alapuló fejlesztés. A tanulási zavart kiváltó okok felderítése és kiküszöbölése a fejlesztő pedagógusok által. Képesség és készségszint felmérés. Fejlesztő, felzárkóztató programok kidolgozása személyre szabottan, részleges kiemeléssel, arány és hangsúlyeltolódással.</p>	<p>A fejlesztő és fejlesztett összmunkája eredményeként fejlődés, változás mutatkozzék. (A fejlődés mértéke és ritmusa problémánként és tanulóként változó.) Legyen látható eredménye a fejlesztésnek az adott tanuló korábbi szintjéhez képest.</p>

	<p>A támasztott követelmények pontos, objektív meghatározása az egyén lehetőségeihez mérten. A teljesítményorientáltság csökkentése. Oldott, bensőséges, szeretetteljes légkör megteremtése. Valamennyi apró, pozitív irányba történő változás megerősítése. A negatív kompenzáló magatartás ignorálása, más kompenzálási lehetőségek feltárása, az okok megszüntetése. Törekvés a szülőkkel való együttműködésre.</p>	
<p><u>III. Szocializációs zavar esetén:</u> mivel a problémák rendszerint a korai szocializáció rendellenes tanulási folyamatából, illetve a családi diszfunkciókból, vagy a szűkebb környezetéből erednek, ezért a problémából adódó zavarokat csupán csökkenteni tudjuk, de megszüntetni nem. Célunk tehát a kompenzálás és a kooperáló szülők segítése a nevelési kérdésekben.</p>	<p>Fontos, az életkori sajátosságok ismeretében, az iskolás gyermektől elvárható viselkedésformák, és a még nem követelhető kontroll szétválasztása. Pontos meghatározása annak, amit elvárunk a gyermektől és ennek a gyermek számára jól érthető (életkorának megfelelő) közlése. Feladatunk a pozitív modellnyújtás, a pozitív megerősítés és a minősítés. A gyermekben rejlő pozitív értékeknek kiaknázása. Szeretetteljes, meghitt légkör</p>	<p>Tudja, hogy mit várnak el tőle. Döntéshelyzetben tudjon jó és rossz, helyes és helytelen között választani. Legyen képes elfogadni és követni a pozitív modellt. Érezze tanárai, nevelői jó szándékát.</p>

7. 2. A tanulási kudarcnak kitétt tanulók felzárkóztatásának segítése

Az iskolába járó tanulók jelentős része szociális, műveltségi hátránnyal küzd. Felzárkóztatásukhoz a tanórán kívüli korrepetálások, speciális, egyéni foglalkozások nyújtanak segítséget, és lehetővé teszik a hátrányok minimalizálását vagy lehetőség szerinti megszüntetését. Ennek leghatékonyabb eszközei a rendszeres kapcsolattartás, beszélgetés, családlátogatások, szülői értekezletek, fogadóórák, nyílt tanítási napok. A felzárkóztatásra szoruló tanulókkal való foglalkozást differenciáltan oldjuk meg.

Felzárkóztatásra szorul a gyermek, ha

- szórt figyelmű;
- nehezen tud koncentrálni;
- gyorsan felejt, és nehezen idézi fel a tanultakat, látottakat;

- túlmozgásos vagy túlzottan lassú;
- kézügyessége fejletlen;
- lassan vált át egyik feladatról a másikra;
- olvasási, helyesírási, matematikai problémái vannak;
- a szakértői bizottság javaslata alapján egyéni fejlesztést igényel
- valamely részképeség területén adódó lemaradás miatt.

7. 2. 1. A felzárkóztatás célja

- A környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése.
- Készségek, képességek fejlesztése.
- A napi tanulás feltételeinek biztosítása, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstartás megszervezése, az eredményes tanulási folyamat megszervezése.
- Valamely részképeség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása.
- Viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása, az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében.
- Pályára irányítás, pályaválasztás, a beiskolázás segítése.

Az iskolai nevelő-oktató munkában a tanulási zavar vagy a tanulási nehézség magatartászavarral és a szociális hátránnyal gyakran együtt jelentkezik, egymással szoros kölcsönhatásban van.

A tanulási nehézség vagy a tanulási zavar oka lehet születési, fejlődési rendellenesség illetve fogyatékoság vagy kisgyermekkorú betegség.

Ez megmutatkozik a következőkben:

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjén (hibás ejtés, szegényes szókincs, a szövegelemlekezet fejletlensége).
- olvasás-írás és a számolás zavara
- mozgáskoordináció zavara
- kialakulatlan testséma, tér- és irányérzékelési bizonytalanság
- ritmusérzék fejletlensége
- a vizuális elemző- és megfigyelőképesség gyengesége
- a tartós figyelem hiánya

Az iskolai tanulási kudarcok hatására a tanulóknál olyan pszichés tünetek alakulnak ki, (érzelmi labilitás, szorongás, önbizalom hiánya, hiperaktivitás stb.) amelyek kedvezőtlen magatartási megnyilvánulásokat eredményeznek.

Ehhez társulnak olyan szociális kapcsolati zavarok, mint például a nem megfelelő anya-gyermek kapcsolat, az ingerszegény környezet, az elhanyagolt családi háttér stb.

Tapasztalataink alapján ezek a tanulók megszokott iskolai körülmények között, nagyobb létszámú osztályban, a hagyományos módszerekkel nem képesek a tanulásban előrehaladni, fejlődni.

Az egyes képességek terén jelentkező elmaradás, lassúbb fejlődés rendszerint más pszichikus folyamatokkal is kapcsolatos. Például a felidézés nehézségei többnyire az észlelés és a megfigyelés folyamatainak elégtelenségeivel is összefüggenek, ezért elképzelhetetlen egy-egy képesség elszigetelt fejlesztése. Mindig a különböző intellektuális és érzelmi tényező együttes feltárására és fejlesztésére törekszünk.

Az érdeklődés a megismerő tevékenység belső motívuma. A képesség fejlődésének a belső aktivitás a legfontosabb indítéka, amely a tanulást, a valóság megismerését örömteli, szívesen

vállalt tevékenységgé teszi. Lényeges, hogy a tanulóknak sikerélményt nyújtson a feladatok megoldása, hiszen ez növeli az érdeklődését, fokozza az erőfeszítést. Az egyéni fejlődés szempontjából döntő fontosságú a szocializációs képességek, a társas kapcsolatok kialakítása. A tanulási zavar vagy nehézség társas beilleszkedési zavarral is párosulhat. Jobb intellektuális teljesítmény erősebb szociális kontaktussal járhat együtt. Az értékelő-minősítő viszonyt fel kell váltani a megértő-okkereső beállítottságnak. A tünetek megváltoztatására, illetve kiküszöbölésére irányuló alkalmi, gyors beavatkozások nem oldják meg a személyiségzavart, nem eredményeznek hosszabb távon is ható belső pszichikus változást a gyermeknél. A zavar igazi korrekciójáról csak akkor beszélhetünk, ha az okok ismeretében a tanuló mindennapi életfeltételei, tevékenysége folyamatában törekszünk a pszichikus folyamatok befolyásolására. Fontos tényező tehát a tevékenységek feltérképezése, megfelelő környezet biztosítása, a megfelelő eszközök használata. A tanulási kudarc komplex jelenség, ezért a leküzdésére irányuló tevékenységnek is sokoldalúnak kell lennie. A kisebb létszámú osztályok tanulóiban – még a felsőbb évfolyamokon is – nagyon erős az osztályfőnökükhöz és a többi tanárhoz való személyes kötődés. Igénylik a mindennapi együttlétet, a gondok rendszeres megbeszélését. Az így kialakított oldott légkör feltétele a sikeres munkavégzésnek. Gyakran az otthoni környezet nevelési hiányosságait is az iskolában kell pótolni. A szülők nagy része nem motivált arra, hogy gyermekét a tanulásban segítse, de még arra sem, hogy teljesítményét értékelje. Ezért kiemelt helyen kell foglalkozni a helyes tanulási szokások és képességek kialakításával, a helyes önértékeléssel.

7. 2. 2. Alkalmazott pedagógiai módszereink, elveink a fejlesztő tevékenységben

- A tananyagot a minimumra csökkentettük, és főként az elsajátítás módjában, tempójában igyekszünk a tanulók egyéniségéhez alkalmazkodni.
- A fejlesztő pedagógus meghatározott órarend szerint emeli ki a tanulókat az órákról, szabadidős tevékenységekről, és a fejlesztő foglalkozások keretében változatos módszerekkel fejleszti a tanulók személyiségét és tárgyi tudását.
- A nyelvi-kommunikációs készségek fejlesztését minden pedagógus feladatának tekinti. Fokozottan figyelünk arra, hogy a diák – a családi kommunikációs kapcsolat hiányából adódóan is – vagy egyáltalán nem érti a tankönyv szövegét, vagy egyszerre csak egy utasítás végrehajtására képes.
- Új tantárgy belépésekor megismertetjük tanulóinkkal a munkaeszközöket, szakkifejezéseket. A szaknyelv gyakorlása, tanulása beépül a mindennapi munkába.
- Az elméleti anyag súlypontosításával, gyakorlásával juttatjuk el a tanulókat az ismeretek alkalmazásszintű elsajátítására. Ehhez nélkülözhetetlen a vázlatkészítés, és annak megtanulása.
- Az átlagosnál több időt fordítunk a gyakorlásra, ismétlésre.
- Az olvasási nehézségek miatt a tanulók nagy része auditív módon képes csak az ismeretek befogadására, ezért a szemléltető eszközök használatát a vizuális képességek szempontjából is fontosnak tartjuk.
- Az írási, olvasási és számolási nehézségekkel küzdő tanulók tanításakor és teljesítményértékelésekor speciális pedagógiai módszereket alkalmazunk.
- A videóra, hanglemezre, magnószalagra, vagy kazettára felvett anyagok a csökkent olvasási igényt is pótolják, kiegészítik a tanári közlést. Munkánkat megkönnyítették az írásvetítőkhez készült fóliák, az előre elkészített feladatsorok, megoldási kulcsok.
- Jelentősen növelik munkánk hatékonyságát a játékok, amelyek egy része mozgásos tevékenység. Beépülnek az órai munkába, csökkentik a fáradtság érzését, fejlesztik a tanulók mozgáskoordinációját, térérzékelését.

□ Az egyes osztályok közötti átjárhatóságot az azonos értékelési rendszer biztosítja. A felmérő írásbeli számonkérés anyagát az osztály szintjéhez alkalmazkodva állítjuk össze. Az értékelés azonban azonos norma szerint történik. Az értékelésbe beleszámítjuk a választható szorgalmi feladatokat, amelyek többnyire valamilyen alapkészség gyakorlását segítik. A tanulók aktivitása szintén beleszámít az értékelésbe.

7. 2. 3. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő továbbbiprogram-elemek

A tanulók túlnyomó többségének továbbtanulási esélye, műveltségük várható szintje az általános iskolából kilépve attól függ, hogy a diák milyen fejlettségi szinten kezdi meg tanulmányait az első évfolyamon, és a továbbiakban milyen képességekkel, készségekkel, jártasságokkal rendelkezik a tanuláshoz és egyéb ismeretszerzéshez. Ezt legoptimálisabban a kisiskolás korban lehet kialakítani (képességfejlesztés).

Kiemelt területek:

1. anyanyelvi (dyslexia, dysgrafia)

2. matematikai (dyscalculia)

A tanulók képességeinek nehézségei összefügghetnek a különböző értelmi és személyiségi folyamatok problémáival is.

Célkitűzések	Feladatok	Kritériumok
Dysgrafia, dyslexia esetén: Az írás, olvasás elsajátításának, tanulási zavarainak csökkentése, ha lehet megszüntetése. Az elmaradások mielőbbi felismerése, korrigálása. Súlyosabb esetekben speciális szakemberhez kell eljuttatni a tanulót (pszichológus, logopédus, szakorvos, a szakértői bizottság szakemberei stb.)	Diagnosztizálás, okok feltárása (logopédus, pszichológus). Dysgrafia, dyslexia korrekciója: A fejlesztő pedagógus terápiás foglalkozásai, mozgásfejlesztés – finommotoros, nagymozgások erősítése, írástechnikai gyakorlatok (betűelemek, rajzok stb.), betűkapcsolási gyakorlatok, térbeli tájékozódás, kommunikációs képesség fejlesztése, korrekciója. Logopédiai foglalkozások: artikulációs gyakorlatok, akusztikus gyakorlatok (utánzás, térbeli tájékozódás), összeolvasás, olvasástechnika fejlesztése, intonáció,	A tanulók legyenek tisztában problémáikkal. Fogadják el az erre irányuló javítást, segítséget. Működjenek együtt mindenkori segítőjükkal, tanáraikkal, szakemberrel. Legyen az osztályközösség és a család megértő, elfogadó, segítő.

	képzeletfejlesztés, szövegértés fejlesztése.	
Dyscalculia esetén: A nehézségeket előidéző okok enyhítése, megszüntetése. A tünet intenzitásának csökkentése. A lemaradás korrigálása. Legyen képes a gyermek a matematikai gondolkodás elsajátítására korosztályának megfelelően.	Diagnosztizálás, a legrövidebb időn belül a korrekció megkezdése. Fejlesztő pedagógus, pszichológus: korrigáló korrepetálás egyéni foglalkozással (méret, mennyiség, számfogalom kialakítása), logikus gondolkodás fejlesztése (következtetések, ok-okozat stb.), a sikertelenség, a kudarcélmény minimálisra csökkentése, az értéshez szükséges szókincs biztosítása, megértés gyakoroltatása (elemzés, összehasonlítás), figyelem korrekciója (memóriafejlesztés), önkontroll fejlesztése, kialakítása (önértékelés).	A tanuló legyen partnere segítőinek. Gyakorlásaival önállóan is próbálkozzon problémája megoldásával. Legyen tisztában lehetőségeivel és képességeivel. Vállalja a „küzdést”.

7. 3. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása

Fogalmi elhatárolás:

Sajátos nevelési igényű tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Cél:

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegíti a többi tanulókkal együtt történő integrált oktatása.

A sajátos nevelési igényű tanulók szakellátását a jelen fejezetben foglalt pedagógiai tevékenységrendszer keretében, az irányadó szakmai útmutatások alapján, jogszabályban meghatározott irányelvek figyelembe vételével végezzük.

7. 3. 1. Ütemterv az egyéni és kiscsoportos fejlesztéshez

Szeptember: szintfelmérések; csoportalakítások; egyéni fejlesztési tervek kidolgozása; a kijelölt fejlesztési területek negyedévenkénti felülvizsgálata, havonkénti nyomon követéssel az egész tanév folyamán. Egyéni fejlesztési tervek elkészítése.

Szeptembertől januárig: egyéni és csoportos fejlesztések

Február: értékelések, tájékoztatás a szülők felé

Februártól májusig: egyéni és csoportos fejlesztések

Június: értékelések, tájékoztatás a szülők felé

Az indulási hátrányok csökkentése és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a tudás megszerzését és alkalmazását szolgáló pedagógiai eljárások mellett szükséges az olvasási - számolási problémák – dyslexia, dysgrafia, dyscalculia – **gyors felismerése és preventív kezelése.**

A legfontosabb feladat ezután **a rendszeres szintfelmérés, a fejlesztő felzárkóztatás: differenciáltan, egyénre tervezetten**, nemcsak az ismeretekre, hanem a részképesség-zavarokra is odafigyelve, fejlesztőpedagógusok, logopédusok, gyógypedagógusok és a szakszolgálat igénybevételével.

Feladatok:

- Segítjük a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladást.
- Pedagógusainkat felkészítjük a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésnek megfelelő specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- Tanítási-tanulási folyamataink nyitottak, mely lehetővé teszi az egyes tanulóknak vagy csoportok igényeinek megfelelő eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- Az integráció során a tananyag feldolgozásánál figyelembe vesszük a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző módosulásait.

7. 3. 2. Az SNI-integráció személyi feltételei

Az integrált oktatást segítik iskolánkban:

- fejlesztőpedagógus,
- gyógypedagógus,
- iskolapszichológus,
- pedagógiai asszisztens

7. 3. 3. Az SNI-tanulók integrált nevelésében-oktatásában részt vevő fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus feladat-specifikációja

- Segítik a pedagógiai diagnózis értékelését.
- Javaslatot tesznek a fogyatékoság illetve a sérülés típusához, a tanuló egyéni igényeinek megfelelő környezet kialakításához.
- Segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásához.
- Segítségnyújtás a gyógypedagógiai módszerek alkalmazásához
- Figyelemmel kísérik a tanulók haladását, részt vesznek az értékelésben.
- Terápiás fejlesztő tevékenységet végeznek a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon egyéni fejlesztési terv alapján, támaszkodva az ép funkciókra.

7. 4. Tehetséggondozás

A tehetség- és a képességek kibontakoztatása szempontjából elsődleges, hogy tanulóink versenyképes, használható, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Mindehhez szükséges az egyéniség, személyiség erőteljesebb fejlesztése. A magasabb szintű gondolkodási képességek erősítése, a természeti és gazdasági jelenségek értelmezése, a problémamegoldási technikák megismertetése, igazi műveltségélményhez juttatás.

Tehetségen azt a velünk született, adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagosat túlhaladó teljesítményt tud létrehozni.

A tehetség jellemzői: átlagosnál magasabb intelligencia, magas fokú kreativitás, a következtetés (absztrakció) képessége, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció.

A tehetség kibontakoztatását serkenti:

- a megfelelő légkör megteremtése,
- a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje,
- a bizalom,
- a megfelelő szervezeti strukturáltság,
- a játékoság.

A tehetség kibontakoztatását gátolja:

- a kreativitás lebecsülése,
- a túlzott fegyelem,
- a teljesítménykényszer.

A tehetséggondozás az iskolai oktatás egyik lényegi kérdése. Erre kötelez minket a világban elszórtan élő magyar származású tudósok öröksége is.

Legfontosabb feladatunk idejében felfedezni a tanulók speciális képességeit, s készségeiket az adott iskolatípus adta maximális szintig fejleszteni.

Forrásaink:

- óvodai vélemények
- egyéb jelzések (zene, sport stb.)
- pedagógusok megfigyelései
- szülők, környezet véleménye

Módszerek:

- óvodai látogatás
- iskolán kívüli elfoglaltságok megismerése
- kötetlen beszélgetések (szülők, edzők stb.)
- pedagógus (osztályfőnök, szaktanár, tanító) céltudatos munkája
- adatgyűjtés

A tehetséget fel kell fedezni, alakítani, fejleszteni, ösztönözni kell. Ez a környezet, s ezen belül ez az iskola feladata. Ehhez azonban ismernünk kell a tehetség megnyilvánulási formáit:

1. tudományos tehetség
2. vezetői tehetség
3. pszichomotoros tehetség
4. művészi tehetség

Tudjuk, hogy idejekorán, a szükséges valószínűséggel bármely társadalmi rétegben született tanulóról megállapíthatjuk a vele született vagy tanult tehetséget. Az esélyegyenlőség csak abban az esetben valósulhat meg, ha a kedvezőtlen helyzetben élő, jó adottságokkal rendelkező tanulók minél hamarabb hozzájuthatnak adottságaik, képességeik kifejlesztésének a lehetőségeihez. A speciálisan szervezett, céltudatos munkával, speciális gondozással és feltételekkel a kiemelkedő képességek fejleszthetők. Ahányféle emberi adottság és képesség van, annyi fejleszthető tehetséggé, s szinte ahány ember, annyi tehetséges ember is van. A felismert tehetség neveléséhez világosan megfogalmazott célra, mindenre kiterjedő nevelési koncepcióra és következetes, szorgalmas munkára van szükség.

A tehetséggondozás szervezeti formái

- A tanítási órán differenciált feladatok biztosítása. Csoportbontásnál fontos a viszonylagos homogenitás, hogy a tehetséges tanulók a velük versenyképes kortárstanulókkal ismételtlen összemérhessék képességeiket, erejüket. Megvalósulhat a tantervdúsítás, tananyag gazdagítás. Egyes anyagrészekkel elmélyültebben foglalkozhatnak, gazdagíthatják a követelményrendszert, projektet készíthetnek, gyűjtő- és kutatómunkát végezhetnek.
- Emelt óraszámú tantárgyak tanítása
- Szakkörök
- Pályázatok
- Képzőművészeti kiállítások
- Versenyekre felkészítés (iskolai, megyei, országos)
- Vetélkedők
- Középiskolai előkészítők
- Szaktáborok, sporttáborok, vándortáborok, nyelvi táborok, erdei iskolák

Célkitűzések	Feladatok	Kritériumok
Iskolánk célja a tehetséges tanulók korai felismerése, hogy minél hamarabb elkezdhessük fejlesztésüket.	Látogatás az óvodában, az óvónők véleményének kikérése. Osztályfőnökök, szaktanárok megfigyelései, céltudatos adatgyűjtése. Iskolán kívüli elfoglaltságok megismerése beszélgetés a szülőkkel, edzőkkel, tanárokkal.	A partnerekkel való permanens kapcsolattartás.
Célunk a felismert tehetség fejlesztése, ösztönzése, kibontakoztatása az	A szükséges szakmai támogatás biztosítása, melynek eszközei:	A szakkörök és klubok sikeres működése. Tanulmányi versenyeken

<p>önmegvalósítás jegyében.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ tanórai csoportbontás, differenciálás; ☐ érdeklődés alapján szerveződő szakkörök, klubok; ☐ tantervdúsítás; ☐ tanulmányi versenyekre való felkészítés; ☐ középiskolai előkészítő tanfolyamok; ☐ táborok, erdei iskola. 	<p>való sikeres részvétel. Sikeres felvételi vizsgák (továbbtanulás). Közösségi produkciókban való sikeres szereplés. Egyéni produktumok, publikációk, műalkotások létrehozása. Kiegyensúlyozott, elégedett, sikeres gyerekek.</p>
<p>Célunk az esélyegyenlőség biztosítása valamennyi tehetséges gyermek számára társadalmi hovatartozástól függetlenül.</p>	<p>Meg kell próbálnunk kompenzálni a családi és anyagi háttér hiányosságait. Pályázatok útján biztosítanunk kell a szükséges anyagi, tárgyi feltételeket azon tehetséges tanulók részére, akik rossz anyagi körülmények között élnek. Hozzáférhetővé kell tennünk számukra a különböző szakkönyveket, folyóiratokat, feladatgyűjteményeket.</p>	<p>Táborozási hozzájárulások elnyerése önkormányzati stb. pályázatok felhasználásával.</p>
<p>Célunk, hogy a tanulók vállalják tehetségüket és használják fel az érvényesülésükhöz.</p>	<p>Feladatunk a lehetséges helyes utak, lehetőségek minél tágabb körét bemutatni.</p>	<p>A tanulók találják meg a tehetség gyümölcsöztetésének módját.</p>
<p>Tudjuk, hogy a tehetséggondozás csak a család támogatása mellett lehetséges, ezért célunk a családdal való együttműködés.</p>	<p>A családnak tudtára kell adni a felismert tehetséget, a fejlesztés lehetőségét, formáját, helyét. Folyamatosan informálni kell az aktuális helyzetről, az elért (rész) eredményekről, sikerekről, kudarcokról.</p>	<p>A család lehetőségeihez mérten támogassa mind anyagilag, mind erkölcsileg a gyermek fejlesztését.</p>

8. A teljes körű egészségfejlesztés iskolai programja

Az iskolai egészségnevelés célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektívan felmérni saját egészségi állapotukat, hogy *készségükké váljon az egészségvédelem* (az egészségmegőrzés, az egészségre káros szokások elutasítása, az egészséges életmód, az egészségfejlesztés módszereinek alkalmazása). Ezt legjobban akkor tudják elsajátítani, ha erre a tanórán alkalmazott alternatív módszerek alkalmazására, vagy az azon kívüli programok keretében lehetőséget kapnak.

A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit

- az életkorral járó biológiai-pszichohigiénés tennivalókat;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztésének módjait;
- a rendszeres fizikai aktivitás egészségmegőrzésben játszott szerepét;
- az egészségtudatos léthez tartozó egyénileg kialakított mozgásprogram fittség megőrzése szempontjából való fontosságát;
- az egészségre káros szokások biológiai – élettani – pszichés összetevőit (alkoholfogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás);
- a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében;
- a társas kapcsolatok egészségi-etikai kérdéseit.

Cél: Ezen tudás birtokában képesek legyenek egészségük megőrzésére, a betegségek megelőzésére, egészséges személyiség kimunkálására, a helyes magatartás kialakítására.

Ezzel a programmal azt szeretnénk elérni, hogy tanulóinkban kifejlődjön az egészség- és környezettudatos magatartás.

Ennek keretében:

- Arra törekszünk, hogy az egészségnevelési programunk szerves része legyen a lakóhelyünk, Budajenő egészségfejlesztési törekvéseinek.
- Intézményünk, mint ***intervenció rendszer*** a tanulók egészségvédelme mellett a pedagógusok és a tanulók családtagjainak egészségvédelmét és egészségnevelését is fejleszteni kívánja.
- ***Ösztönözzük***, hogy az egészségügyi ellátórendszer játsszon nagyobb szerepet a megelőzésben és az egészségfejlesztésben.
- ***Arra törekszünk***, hogy a család mellett ***az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé.***
- ***Segítjük***, hogy kedvező irányba változzék a köznevelés intézményrendszerének légköre. Annak ***tudatosítása*** a tanulóknál, hogy az élethossziglani öntevékeny testedzés, az önálló sportolás és a motoros önkifejezés fontos eszköze a személyiség fejlesztésének és a lelki egészség megőrzésének.

A saját testkép megismerése és a testtudat kialakítása a tanulóknál az egészségtudatos, az egészség- megőrzést preferáló magatartás fontos része.

Annak ***tudatosítása***, hogy az egészségtudatos magatartásra szocializálásnak szerves része a lelki egészség erősítése és fejlesztése, a szükséges prevenciók folyamatok és tevékenységek kialakítása.

8. 1. Az egészségnevelés és - fejlesztés területei

Az intézményi egészségnevelésnek és - fejlesztésnek **ahhoz kell hozzájárulnia**, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és használni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg.

Ahhoz, hogy mindezek megvalósuljanak, az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az intézmény pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek a területek a következők:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és a gyógyulási folyamata
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelésének lehetőségei
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- az optimális tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége
- az egészségneveléssel összefüggő megfelelő tanári magatartás, gondosság
- az intézmény szervezettsége

Az egészségi állapotot genetikai és környezeti tényezők, valamint az életmód és az egészségügyi ellátó rendszer működése határozzák meg alapvetően. Az iskola a szocializáció kiemelt színtere, ezért a fenti tényezők alakításában, befolyásolásában döntő szerepe van. Ugyanis a tanulók hosszú éveket töltenek az intézményben, mely időszak alatt ***érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre***, mely nagyban meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, az életideálokat, a preferenciák kialakítását. Tehát a családi környezet mellett ***az intézmény a szocializációnak azt a színterét is jelenti, melyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására.***

8. 1. 1. A teljes körű egészségfejlesztés megvalósulása a tanórai foglalkozásokon

Testnevelés órákon

A testi nevelés rendje :

Az egészséges tanulókat a testnevelés óráról átmeneti időre is csak szakorvos mentheti fel. A tanuló részt vesz a tanórán, de nem dolgozik. A tanulók egy részének egészségi állapota indokolhatja, hogy az iskolaorvos könnyített vagy gyógytestnevelési foglalkozást írjon elő a számukra. A **könnyített testnevelés** során az érintett tanuló részt vesz ugyan az óratervi testnevelés órán, de bizonyos mozgásokat és gyakorlatokat – állapotától függően – nem kell végrehajtania. Az iskolaorvos – a szakorvosi vélemény figyelembe vételével – a tanulókat gyógytestnevelési foglalkozásokra utalhatja, ahol megjelenésük és aktív részvételük kötelező. A testnevelést tanítók a mindennapos munka során:

- alkalmazzák a tartásjavító gerinctorna gyakorlatait;
- fejlesztik a motoros - és koordinációs - képességeket az életkori sajátosságokhoz igazítva;
- ügyelnek a sportjátékok, az atlétika, a torna gyakorlatanyagának tervszerű, folyamatosan kontrollált, a „fair play” szellemében történő végrehajtására;
- figyelemmel kísérik az alapvető testápolás, öltözködés és egyéb higiénés normák betartását /beleértve a környezet állapotát/;
- előtérbe helyezik a mozgásból eredő esztétikum, örömszerzés funkcióit;
- felhívják a figyelmet a sportból eredő balesetveszélyekre, sérülési lehetőségekre, illetve ezek megelőzésének lehetőségeire.

8.1. 2. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink

Az egészségfejlesztés egy olyan folyamat, amely során a teljesség igényével az optimum elérésére kell törekedni. A feladatok pontos megjelölésének érdekében külön területekre osztottuk fel azokat a tevékenységeket, melyeknél fejleszteni kívánjuk az egészségre való nevelés fontosságát.

Az egészségnevelés fő feladatainak rendszere

EGÉSZSÉGNEVELÉS		
Szomatikus nevelés	Pszichohigiénés nevelés	Szociohigiénés nevelés
1. higiénés nevelés: személyi higiéné környezeti higiéné	1. egészséges életvezetés	1. konfliktuskezelő technikák
2. a fertőző betegségek, az egyszerűbb rendellenességek kifejlődésének megelőzésére nevelés	2. a stressz elhárítása	2. kommunikációs készség fejlesztése
3. kondicionálás, testnevelés, sportolás	3. az egészségre káros szokások tudatosítása (alkohol, drog, dohányzás stb.)	3. feszültségek oldása
4. balesetek megelőzésére nevelés	4. érzelmi nevelés	4. egészségpropaganda
Eredmény az egészséges életmód		

8. 2. A célok, feladatok megvalósítását szolgáló szervezeti keretek és tevékenységi formák

8. 2. 1. Mérési területek

- Cooper-teszt (aerob képesség mérése);
- helyből távolugrás (alsó végtag dinamikus erejének mérése);
- függés hajlított karral;
- felülések, csípőhajlító- és a hasizom erő-állóképességének mérése (hanyattfekvésből felülés térdérintéssel);
- 10 x 5 m ingafutás;
- ülésben előrenyúlás;
- testmagasság (cm);
- testsúly (kg);
- hátizmok erő-állóképességének mérése (hason fekvésből törzsemelés);
- vállövi- és karizmok erejének mérése (mellső fekvőtámaszban karhajlítás);
- testtömeg-index megállapítása.

A mérések eredményeit a testnevelőkön kívül megismerik az osztályfőnökök, valamint az iskolai védőnő és az iskolaorvos is.

Az egyéb felmérések az iskola tanulói részére szükségesek a diákolimpiai versenyeztetésre való felkészítés és kiválasztás miatt.

Alsó tagozat:

- 30 m-es futás
- 60 m-es futás
- iskolakör futás
- kislabdahajítás
- távolugrás

Felső tagozat:

- 60 m-es futás
- 100 m-es futás
- 200 m-es futás
- 400 m-es futás
- iskolakör futása
- 800 m-es futás
- kislabdahajítás
- távolugrás
- súlylökés

8. 2. 2. Tevékenységi formák a többi tanórán

Osztályfőnöki órákon kötelező egészségnevelő téma feldolgozása, melyek során kiemelt fontosságú a testi egészség mellett a lelki egészség. Igény szerint **külső szakember**/orvos,

védőnő, egészségszervező/**meghívása**. A **helyes testtartásra** minden tanórán és minden évfolyamon figyelmeztetjük a tanulóinkat.

Az egészségfejlesztési és -nevelési program témaköreinek feldolgozására lehetőség van minden tantárgy keretein belül, erősítve a testi-lelki egészség magasabb szintre jutását (osztályfőnöki, biológia-egészségtan, környezetismeret, természetismeret, etika, vizuális kultúra, ének-zene).

Ezek a témakörök a következők:

- az egészséges táplálkozás;
- az aktív szabadidő helyes eltöltése;
- az erőszakmentes konfliktus-kezelés és megoldás;
- az egészségkárosító magatartásformák kerülése;
- az áldozattá válás elkerülése érdekében teendő feladatok;
- a dohányzás, az alkohol és drog;
- a szexualitás, az AIDS;
- a higiénés magatartás;
- a balesetek megelőzése, betegségek elkerülése;
- az egészség megóvása;
- a mentálhigiéné, a krízisprevenció;
- a társas kapcsolatok a társadalomban, családban.

Társadalomtudományi tantárgyak

Célkitűzések:

- helyes értékrend felállítása;
- az emberi érzelmek megfogalmazásának és kinyilvánításának különböző módjai;
- hazafias érzések kidomborítása;
- az állampolgári – és egyéb közösségi – felelősségérzet kialakítása;
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése (fogyasztóvédelemi kérdések);
- az idegen nyelvek területén az egészséges életmóddal kapcsolatos témakörök feldolgozása.

Természettudományi tantárgyak

Célkitűzések:

- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása;
- az orvostudomány eredményeiből levonható helyes magatartásra, tevékenységre történő aktivizálás;
- a családi életre nevelés fejlesztése;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése;
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát;
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések;
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség;
- globális összefüggések megértése;
- rendszereznek, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket;
- alakítsanak ki kritikus gondolkodást;
- ösztönözzenek az egészséges életmód elsajátítására;
- alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat;

mutassanak követendő mintákat és ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésekre (tárják fel, hogy mit tehet a tanuló egészségének megőrzése érdekében).

A természettudományos tantárgyaknál elengedhetetlen, hogy a tanórák keretében átfogó képet alakítsunk ki tanulóinkban a környezetünkről, és érdekelté tegyük őket abban, hogy a jövőben úgy alakítsák életmódjukat, hogy azzal minél kisebb mértékben károsítsák önmagukat, környezetüket.

A biológia-egészségtan órákon keresztül az emberi test felépítésének, működésének ismertetése, különös tekintettel a kezdődő kamaszkori problémákra. Elsajátítják az elsősegélynyújtási technikákat. Segít a tanulóknak az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában.

A különböző népcsoportok táplálkozási szokásainak, változatosságának ismertetése, a gazdasági élet tükrében.

Magyarország természeti értékeink megismerése, és figyelemfelhívás a gyakorlati tapasztalatok megszerzésére (túrázás).

Az egészséges táplálkozás kiemelkedő fontosságára irányuló figyelemfelhívás. Mindezt a gyakorlatban hasznosítjuk: az alsós tanulók az életvitel és gyakorlat tantárgy keretein belül egészséges ételeket készítenek (saláták).

A családi életre nevelésen belül, az egészséges párkapcsolat és szexualitás szerepének kihangsúlyozása.

Balesetvédelmi előírások ismertetése, kihangsúlyozása, különös tekintettel a kísérletet bemutató tantárgyi órákra (fizika, kémia).

A tanulók ismerjék fel a fizikai törvényszerűségeket és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat.

Készségtantárgyak

Különböző művészeti alkotások elemzése, melyek során fejlődik, formálódik a tanulók esztétikai érzéke. A festő- és grafikusművek tapasztalásával közelebb kerülnek az emberi test anatómiájához.

A saját és más népcsoportok kulturális értékeinek megbecsülésére való nevelés.

A felső tagozatban a technika óra lehetőséget biztosít arra, hogy a diákok elsajátítsák a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait.

8. 2. 3. Tevékenységi formák az egyéb foglalkozásokon

Sportköri foglalkozások szervezése.

A sportegyesületekben végzett munka elősegítése és elismerése.

A kulturált táplálkozás követelményeinek megismertetése és gyakoroltatása az óráközi szünetekben, az ebédlőben, a délutáni foglalkozások, szabadidős programok során, valamint az osztálykirándulások alkalmával.

A kulturált viselkedés követelményeinek megismertetése és gyakoroltatása a közlekedésben, vásárláskor, az utcán és az iskolában.

A tanár-diák, a diák-diák, a gyermek-szülő viszony és magatartási normák megismertetése, szünetekben, osztálykirándulásokon, sportversenyeken, napköziben.

Háziversenyek, túrák, Föld Napja megszervezése.

□ A **lelki egészségre nevelés** érdekében nem hiányozhatnak a kulturális programok sem az egyéb foglalkozások terén: színházlátogatás, rendhagyó irodalomórák, kiállítások, koncertek, művészeti közösségformáló csoportok működtetése.

Egyéb szervezett szabadidős programok:

- Osztályprogramok a szabad levegőn az évszakhoz igazodva.
- Tevékenységek a különböző ünnepekhez kapcsolódóan.
- Osztályok közötti sportversenyek szervezése.
- Téli időszakban jeges-havas nap szervezése.

Egészségnevelési feladataink megoldásában **kiemelt szerepet kap az egész napos iskola, a napközi, a tanulószoba, a menza** a helyes szokásrend kialakításában, gyakoroltatásában betöltött szerepével.

8. 2. 4. Az egészségnevelés várható eredményei

A család szerepének megértése

A helyes viselkedés szabályainak elsajátítása, a felnőttek és a társak tisztelete.

A jó és a rossz tulajdonságok felismerése, önismeret és az önuralom kialakítása

A közösségben az „én-szerep” felismerése, a tolerancia, empátia és pozitív gondolkodás kialakítása.

A jó emberi és baráti kapcsolatok kialakítására és a problémák konfliktusmentes megoldására való, igény megteremtése

Az egészségmegőrzés alapvető feltételeinek ismerete a helyes napirend kialakítása

Az egészséges táplálkozás aktuális elveinek ismerete.

A biztonságos közlekedés és elsősegélynyújtás alapelveinek elsajátítása.

A káros szenvedélyek negatív hatásainak felismerése.

A testi higiénia iránti igény kialakítása.

A rendszeres testmozgásra való igény kialakítása.

Az egészséges életkörnyezetre való igény: tudni azt, mit tehet az ember szűkebb és tágabb környezetéért.

A környezet egészségre káros hatásainak ismerete.

Az egészségért és az egészséges környezetért folyó törekvésekben (egészség- és környezetvédelem) való aktív részvétel igényének kialakítása.

Az egészségtudatos, fizikailag aktív – egészségmegőrzésre épülő – motoros tevékenységekben rejlő személyiség- és közösségfejlesztésben rejlő lehetőségeket kiaknázó életvezetés igényének kialakulása és megvalósítása.

A stressz- és feszültségoldás elméleti ismerete és gyakorlati megvalósítása.

8.2.5. Komplex intézményi mozgásprogram

Egészséges életmód-tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fitneszi és más sportprogramokon).

A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.

Az egész napos iskolai (szabadidős), napközis és tanulószobai foglalkozásokon a foglalkozási programban (tervben) foglaltak szerint, míg a különféle szabadidős tevékenységekben azok időkeretének minimum 40 %-a erejéig a testmozgás különféle formái dominálnak a tematikai-tárgyi jelleghez igazodóan.

Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – nagyobb időkeretben és változatosabb programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, sportkör stb.).

Az éves munkatervben a szorgalmi időszak minden hónapjához – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – korcsolyázás) – legyen egy-egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, mely az iskolai szabadidős és napközis időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.

Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében az iskolai sportegyesülettel illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.

A tanulmányi kirándulások és az erdei iskolai programok egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.

A felső tagozat osztályfőnöki foglalkozásain tematikus program kerüljön kidolgozásra a testmozgás propagálására, amely életvezetési tanácsokat is foglaljon magába.

A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

9. A pedagógusok helyi intézményi feladatai a nevelés-oktatás folyamatában

Az intézményben dolgozó pedagógusok felelősséggel és önállóan, a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének fejlesztése érdekében végzik szakmai munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak keretein belül az iskolai tantárgyfelosztáson meghatározott munkarend alapján.

A pedagógus:

- napi rendszerességgel megbeszéli és kialakítja a legfontosabb napi feladatokat a tanulócsoportjában tanító nevelőkkel, és szükség esetén egyeztet velük;
- tanóráira és tanórán kívüli foglalkozásaira rendszeresen felkészül, nagy gondot fordít a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztésre, a módszertani innovációra, a rendelkezésre álló idő optimális kihasználására;
- tanórai munkáját a tanulók adottságainak, haladási tempójának megfelelően differenciáltan szervezi;
- a lemaradó tanulók számára felzárkóztató foglalkozásokat szervez, egyéni segítségnyújtással biztosítja továbbhaladásukat;
- gondot fordít a tehetséges tanulók megfelelő foglalkoztatására, amit a tanórai differenciáláson kívül egyéni tehetséggondozó foglalkozás illetve tanulmányi versenyekre való felkészítés formájában is megtehet;
- a tanulók tanulmányi fejlődését egyéni foglalkoztatással, sokoldalú szemléltetéssel szolgálja, s maga gondoskodik az általa használt szemléltető és technikai eszközök helyes tárolásáról, épségének megőrzéséről;
- rendszeresen ellenőrzi és értékeli a tanulók tanulmányi munkáját annak figyelembe vételével, hogy az értékelés az életkori sajátosságoknak megfelelő, motiváló hatású legyen;
- az értékelésben törekszik az írásbeli és szóbeli formák egyensúlyának megtartására gondot fordít arra, hogy az írásbeli és szóbeli számonkérés egyensúlyban legyen;
- a kötelező írásbeli feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal együtt értékeli;
- az írásbeli számonkérések anyagait legkésőbb 10 munkanapon belül köteles kijavítani;
- a tanulók személyiségfejlesztését a tanítás-tanulás folyamatában tervszerűen végzi, s ennek keretében feladata a tanulók minél alaposabb megismerése, amit a tanulók állandó, tudatos megfigyelésével, változatos közös tevékenységek szervezésével, szükség szerinti családlátogatások és különböző vizsgálatok segítségével érhet el;
- fokozatosan szoktatja tanulóit az iskolai élet szabályainak betartására, megismerteti és betartatja velük az iskola házirendjét;
- biztosítja tanulóinak számára, hogy nyugodt légkörben, türelmes, elfogadó környezetben fejlődjenek;
- feladata a tanulás megszerettetése, a szellemi erőfeszítésekben rejlő örömforrások felfedeztetése, a tanulók spontán érdeklődésének fenntartása, fejlesztése;
- egyéb foglalkozásokat szervez a tanulók életkorának, igényeinek megfelelően;
- különös figyelmet fordít a mindennapos testmozgás megvalósítására a tanórai és a szabadidős foglalkozások megtartása során;
- a tanítási órákon és az egyéb foglalkozásokon különös gondot fordít a tanulók együttműködési készségeinek, önállóságának és öntevékenységének kialakítására;
- a közös iskolai tevékenység minden mozzanatában gyakoroltatja a kulturált emberi viselkedés szabályait;
- a félévi és az év végi zárás előtti utolsó témazáró, illetve iskolai dolgozatot legkésőbb egy héttel a jegyek lezárása előtt megírattja;
- a kötelező házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja, és velük együtt értékeli;

- megismeri az általa foglalkoztatott tanulókról szóló szakvéleményeket és szakértői véleményeket, annak ajánlásait figyelembe veszi és mérlegeli az érintett gyermekek tanításkor és osztályzásakor;
- az iskolavezetés jóváhagyásával, a tantárgyfelosztás alapján a lassúbb tempóban haladó tanulók számára felzárkóztató foglalkozásokat szervezhet lehetőséget biztosítva a javításra;
- foglalkozásain optimálisan felhasználja a rendelkezésére álló szemléltető eszközöket;
- állandó jelleggel gyarapítja szakmai és pedagógiai tudását, a szaktárgya körébe tartozó új tudományos eredmények megismerésére törekszik és a módszertani fejlesztések körében való tájékozódik.

Az osztályfőnöki munka nevelési tartalmai

Az osztályfőnök céltudatosan irányítja az osztályban folyó nevelő-oktató munkát, összehangolja az iskolai és iskolán kívüli nevelési tényezőket, pedagógiai törekvéseket. A tanulókkal közösen tervezi, elemzi, és alakítja az osztály életét, biztosítja annak bekapcsolódását az iskola egészének nevelési rendszerébe. A tanulók közvetlen megismerése és az osztályközösség arculatának formálása kiváló lehetőségeket kínálnak az iskolai és iskolán kívüli programok: szakkörök, klubdelutánok, sportfoglalkozások, rendezvények, diákgyűlések, utazások, kirándulások, színház-, és múzeumlátogatások stb.

Az osztályfőnöki munka eredményessége érdekében a pedagógus kapcsolatot tart tanítványai szüleivel, erősíti a családból származó pozitív nevelési hatásokat, megismeri a család viszonyulását az iskolához, a tanulóhoz. Az osztályfőnöki munka kritikus pontja a torz családi nevelési minták és szokások ellensúlyozása, a negatív társadalmi hatások kivédése. Az osztályfőnök nevelő munkájának szerves része a közvetlen nevelőmunka. Az osztályfőnöki órákon sajátos rendszerező, szintetizáló módszerrel kerül sor a tanulók nevelésében szerepet játszó nevelési tartalmak, témakörök feldolgozására. Jellemezze az osztályfőnöki órákat a mai fiatalokhoz közel álló tartalom és forma! Az osztályfőnöki óra a helyes vitakultúra kialakításának nélkülözhetetlen gyakorlóterepe.

Célunk, hogy a tanulók fejében megfogalmazódott kérdések ne haljanak el. Gondolkodjanak, kérdezzenek, vitatkozzanak ők és az osztályfőnök is. A válaszokat ne a tanár fogalmazza meg, ő csak a saját véleményét mondja el, de társ legyen a megoldáskeresésben. Sokszor egy-egy problémát alternatív módon lehet csak kezelni és megoldani, ebben segíthet a szülő is.

Lényeges, hogy az osztályfőnök - akinek célja a diákok sokoldalú megismerése és fejlesztése – élvezze ezt a szabadságot adó együttlétet. Serkentő környezetet teremtsen, bátorítsa a tanulók autonóm törekvéseit, fogadja el fantáziavilágukat. Biztonságos hátteret adjon a gyermekeknek, a fejlesztő szándék mellett is elfogadva őket olyannak amilyenek, hiszen élettapasztalatukat, társadalmi – emberi mintáikat és személyes élményeiket saját környezetükből, életterükből hozzák.

Az osztályfőnöki órákon törekedni kell olyan légkör kialakítására, amely feloldja a tanulóknak lévő gátlásokat, segíti a tanulókat abban, hogy őszintén nyilatkozzanak meg a "kényes" témákban is. A falon legyen lehetőség "területeket" kialakítani saját osztály-, faliújságra. Ki lehessen alakítani osztálykuckókat. Legyen a teremben hagyományos és modern audiovizuális eszköz. Nem szükséges minden órát ebben a megszokott környezetben tartani, lehet színhely: könyvtár, múzeum, közösségi ház, vagy éppen a természet.

Az osztályfőnök közvetlen pedagógiai tevékenységének jellemzői:

- Az 5-8. évfolyamon kötelező osztályfőnöki órák nevelési témái lehetnek: kötöttek, szabadon választhatók és aktuális eseményekhez kapcsolódóak.

- Az osztályfőnöki óra egyszerre szolgálja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását. Fejleszti az önismeretet, felkészíti a tanulókat a kulturált társas kapcsolatok építésére és fenntartására. Hozzájárul a differenciált emberkép és identitástudat alakulásához.
- A tanulókat tudományosan megalapozott ismeretekhez juttatja a természeti- és társadalmi környezetről, az emberről, és megismerteti őket a magatartási szabályokkal és etikai normákkal.
- Szükség van azonban arra, hogy a javasolt osztályfőnöki program koncentrikusan bővülő ismeretrendszere már 5. osztálytól járuljon hozzá a fiatalok önismeretének, önfejlesztő stratégiájának és erkölcsiségének alakításához (egészséges életmód, konstruktív életvezetés, magatartáskultúra, erkölcs- és vallásismeret).
- Az életkornak megfelelő ember-, és társadalomismeretek nyújtásával segítse elő a tanuló szocializációs folyamatát, természeti és társadalmi környezetébe való beilleszkedését.
- Segítse a tanulót kapcsolat-, és viszonyrendszereinek felismerésében, nevelje értékes és hasznos kapcsolatok kialakítására és ápolására.
- Fejlessze a tanuló szociális érzékenységét, toleranciáját, valamint empátikus képességét az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránt.

10. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák (a továbbiakban: vizsga) a következők:

- a) javítóvizsga
- b) osztályozó vizsga
- c) különbözeti vizsga
- d) pótló vizsga

10. 1. A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos intézményi eljárásrend

- A vizsga időpontjáról és helyszínéről (cím, épület, terem száma) a kiskorú tanuló esetén a szülő (gondviselő) minimum a vizsga kezdete előtt 7 nappal tértivevényes postai értesítést kap.
- Egy vizsgaidőszakban legfeljebb két évfolyam tananyagából tehető vizsga
- Az osztályozó vizsga kérelemre történő letételét az igazgató engedélyezi. A vizsga követelményeit az iskola helyi tantárgyi tantervében foglaltak határozzák meg. A vizsga részletes követelményeiről a tanuló a vizsga előtt legalább 4 héttel írásbeli tájékoztatást kap. A tantervi követelmények az iskola honlapján a pedagógiai program helyi tanterv című részében folyamatosan megtekinthetők.
- A vizsgakötelezettség a tanulónak az évfolyam követelményeiben megállapított valamennyi tantárgyra vonatkozhat. Ez alól felmentést csak a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak alapján, az igazgató adhat.

10. 2. Vizsgaforma, vizsgarészek

- szóbeli vizsga
- írásbeli vizsga

10. 3. A tanulmányok alatti vizsgák különös – eljárási - szabályai

1. Az írásbeli vizsga időtartama – a szakvélemény alapján ettől eltérést lehetővé tevő esetek kivételével – tantárgyanként és évfolyamonként 45 perc, magyar nyelv és irodalom tantárgyból 60 perc.
2. A szóbeli vizsgát az iskola szakos tanáraiból az igazgató által kijelölt vizsgabizottság előtt kell megtartani. A vizsgabizottság kérdező tanára lehetőleg az a tanár legyen, aki a tanulót előzőleg tanította.
3. A vizsgán az elnökön és a kérdező tanáron kívül még egy vizsgabizottsági tagnak jelen kell lennie.
4. A tanulónak az írásbeli vizsgán kihúzott tétel (ami több feladatból állhat) kidolgozására legalább 20 percet kell biztosítani, kivéve a 1. pontban tett kivételt.
5. A szóbeli feleletek maximális időtartama 15 perc. Ha a tanuló a feladatát nem tudja megoldani, teljes tájékoztatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzathat vele. Erre is 20 perc a felkészülési idő, valamint 15 perc a felelet időtartama.
6. A vizsgázó osztályzatát a két felelet százalékos átlaga alapján kell megállapítani.
7. Azt a vizsgázót, aki akár az írásbeli, akár a szóbeli vizsgán figyelmeztetés ellenére is meg nem engedett eszközt használ, az igazgató a vizsga folytatásától eltilthatja, a vizsgaeredménye: elégtelen. Az indokolatlanul félbehagyott vizsgát úgy kell tekinteni, mint

ami nem sikerült. Az önhibán kívüli; indokolt vizsgamegszakítás esetén módot kell adni, annak megismétlésére.

8. A vizsga a vizsgázó számára díjtalan.

9. A szabályosan megtartott vizsga nem ismételtető meg.

10. A vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában a jogszabályban meghatározott ideig kell őrizni.

11. A jegyzőkönyv vezetéséért és hitelességéért a vizsgabizottság elnöke felel.

12. A jegyzőkönyvben minden vizsgázót külön jegyzőkönyv nyomtatványon kell jegyezni.

13. A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. Az írásbeli feladatlapot és jegyzetelés (vázlatkészítés) céljára kapott papírlapot az iskola körbélyegzőjével el kell látni. A tanuló és a szülő kérésre, egyeztetett időpontban a vizsgaelnök jelenlétében a vizsgadokumentumokba az érintettek betekinhetnek, írásos megjegyzést fűzhetnek az értékeléshez, melyet jegyzőkönyvbe kell venni.

14. Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el. A javítás téves bejegyzéseit látható módon szignálva kell eszközölni.

15. A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a jogszabályban meghatározott záradékokkal be kell vezetni.

16. Az vizsgaeredmény kihirdetésének legkésőbb a vizsgát, több vizsga esetén legutóbb teljesített vizsgát követő második munkanapon meg kell történnie.

11. A tanulók felvételére és átvételére vonatkozó helyi szabályok

Tanulói jogviszony **felvétellel** és **átvétellel** létesíthető.

11. 1. Felvétel

A felvétel feltételei:

- A hatodik életévét betöltése a beiskolázás éve augusztus 31-ig.
- Óvodavezető javaslata az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Speciális esetben:

- Szakértői bizottság javaslata az iskolai tanulmányok megkezdésére
- Szakértői vélemény alapján az iskolánk meghatározott egységének kijelölése tekintetében.

Az első évfolyamosok beiratkozásának időpontját a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ jelöli ki, melyről 30 nappal korábban az iskola hirdetmény formájában /bejáratnál kitéve és a honlapon megjelenítve/ értesíti a szülőket.

Az Budajenői Általános Iskola körzethatárát a vonatkozó jogszabályok alapján a kormányhivatal határozza meg.

Felvételi sorrend:

- első körben az iskola a kijelölt körzethatárhoz tartozó lakosok, illetve tartózkodási hellyel rendelkezők felvételét biztosítja (körzetes ellátás köteleme).
- ha a körzethatárról jelentkezők felvétele után van hely, további felvételnek van hely sorsolás nélkül, az alábbi sorrendben:
 - halmozottan hátrányos helyzetű tanulók
 - sajátos nevelési igényű tanulók
 - különleges helyzetben lévő tanulók:
 - szülője, testvére tartósan beteg, vagy fogyatékkal élő
 - testvére az adott intézmény tanulója
 - munkáltatói igazolás alapján bizonyított, hogy a szülője munkahelye az iskola körzetében található
 - lakóhelye az iskolától egy kilométeren belül található

Amennyiben a fent említett tanulók felvétele után további, de a jelentkezők számától kevesebb férőhely marad fenn, az adott egység sorsolással köteles dönteni a tanulók felvételéről. A sorsolás szabályait az intézmény házirendje szabályozza.

A felvételi kérelem elbírálásáról az igazgató határozattal dönt, mely tartalmazza az indoklást, valamint a jogorvoslati lehetőséget.

11 .2. Átvétel

Átvétel esetén az általános iskolai tanulmányait megkezdett tanuló iskolaváltoztatása történik. Az átvétel a szülő /gondviselő/ írásbeli kérelmére indul. A kérelemnek tartalmaznia kell mindkét szülő aláírását, egyedülálló szülő esetén a szülői felügyeletről szóló bírósági határozatot.

Iskolánk köteles átvenni azt a tanulót, akinek lakóhelye az adott egység körzetében található, rendelkezik a szükséges évfolyamon osztállyal, valamint biztosítani tudja a korábban elkezdett idegen nyelvi tantárgy oktatását.

Az olyan tanuló esetében, aki felvételét kéri, de nem lakik az adott egység kijelölt körzetében, az igazgató dönt.

Amennyiben döntés született a felvételtől, az iskola kitölti az iskolaváltoztatásról szóló dokumentum befogadó nyilatkozatot tartalmazó részét az átvétel időpontjának meghatározásával, s hivatalosan eljuttatja a jelentkező tanuló iskolájába.